

Tài liệu hướng dẫn

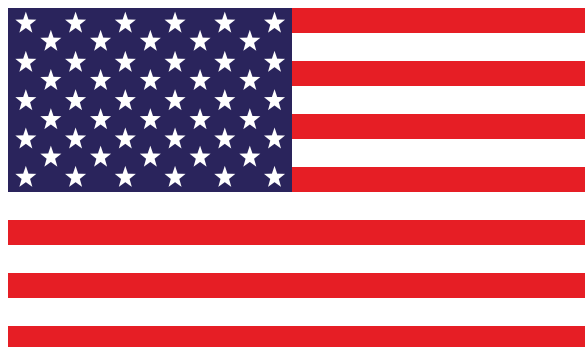
GIÁO DỤC PHÒNG TRÁNH TẠI NẠN BOM Mìn VẬT NỔ ở cấp tiểu học

Dành cho cán bộ quản lý và giáo viên cấp tiểu học

Tài liệu hướng dẫn
GIÁO DỤC PHÒNG TRÁNH
TAI NẠN BOM Mìn VẬT NỔ
ở cấp tiểu học

Dành cho cán bộ quản lý và giáo viên cấp tiểu học

GIFT OF THE UNITED STATES GOVERNMENT

Tài liệu được xây dựng trong khuôn khổ dự án “Hướng tới Giáo dục phòng tránh tai nạn bom mìn bền vững” tại Quảng Trị, Quảng Bình, Đà Nẵng, Quảng Nam và Thừa Thiên Huế do bộ Ngoại giao Hoa Kỳ tài trợ.

CHỊU TRÁCH NHIỆM NỘI DUNG

NHÓM BIÊN SOẠN

Đặng Ngọc Tuấn	Sở GD & ĐT tỉnh Quảng Bình
Trần Quốc Thắng	Sở GD & ĐT tỉnh Quảng Bình
Dương Xuân Sự	Sở GD & ĐT tỉnh Quảng Bình
Nguyễn Tiến Doanh	Sở GD & ĐT tỉnh Quảng Bình
Đoàn Thị Thu Hằng	Trường THCS Đồng Phú, tỉnh Quảng Bình
Hà Thanh Quốc	Sở GD&ĐT tỉnh Quảng Nam
Nguyễn Bá Hào	Sở GD&ĐT tỉnh Quảng Nam
Châu Văn Thủy	Sở GD&ĐT tỉnh Quảng Nam
Hồ Ngọc Thảo	Sở GD&ĐT tỉnh Quảng Nam
Hồ Văn Hiệp	Trường THCS Nguyễn Văn Trỗi, tỉnh Quảng Nam
Nguyễn Thị Nga	Trường TH Lê Văn Tám, tỉnh Quảng Nam
Mai Huy Phương	Sở GD&ĐT tỉnh Quảng Trị
Phan Hữu Huyện	Sở GD&ĐT tỉnh Quảng Trị
Lê Văn Tính	Sở GD&ĐT tỉnh Quảng Trị
Nguyễn Thị Quỳnh Trang	Trường TH&THCS Trần Hữu Dực, tỉnh Quảng Trị
Hoàng Thị Tường Vy	Trường Tiểu học Võ Thị Sáu, tỉnh Quảng Trị
Đoàn Minh Thắng	Sở GD&ĐT tỉnh Thừa Thiên Huế
Nguyễn Tuấn Ngọc	Sở GD&ĐT tỉnh Thừa Thiên Huế
Mai Anh Ngọc	Sở GD&ĐT tỉnh Thừa Thiên Huế
Nguyễn Thị Mỹ Thái	Sở GD&ĐT tỉnh Thừa Thiên Huế
Lê Phú Nhật	Phòng GD&ĐT huyện Phú Lộc, tỉnh Thừa Thiên Huế
Nguyễn Thị Bích Loan	Trường THCS Phạm Văn Đồng, tỉnh Thừa Thiên Huế
Bùi Phương Nga	Cố Vấn, Nguyên cán bộ Viện Khoa học Giáo dục VN
Dương Thị Minh Nguyệt	Tổ chức CRS
Nguyễn Thị Minh Châu	Tổ chức CRS
Phạm Kim Ngân	Tổ chức CRS

DANH MỤC CÁC TỪ VIẾT TẮT

BMVN	Bom mìn, vật nổ
CRS	Catholic Relief Services
CT GDPT	Chương trình giáo dục phổ thông
CBQL	Cán bộ quản lý
GDPTTNBMVN	Giáo dục phòng tránh tai nạn bom mìn, vật nổ
GD&ĐT	Giáo dục và Đào tạo
GDPT	Giáo dục phổ thông
GV	Giáo viên
GDCD	Giáo dục công dân
HS	Học sinh
PTTNBM	Phòng tránh tai nạn bom mìn
TN&XH	Tự nhiên và Xã hội
TPT	Tổng phụ trách
TH	Tiểu học
THCS	Trung học cơ sở
VNMAC	Trung tâm Hành động bom mìn Quốc gia Việt Nam VNMAC

MỤC LỤC

PHẦN MỞ ĐẦU	7
PHẦN I: NHỮNG VẤN ĐỀ CHUNG	11
PHẦN II. KHUNG CHƯƠNG TRÌNH GIÁO DỤC PTTNBM - CẤP TIỂU HỌC	16
PHẦN III. KẾ HOẠCH BÀI DẠY TÍCH HỢP PTTNBMVN Ở CẤP TIỂU HỌC	23
LỚP 1	24
MÔN TỰ NHIÊN VÀ XÃ HỘI	24
Chủ đề: Cộng đồng địa phương - An toàn trên đường.....	24
MÔN ĐẠO ĐỨC	27
Chủ đề: Kỹ năng tự bảo vệ - Phòng tránh tai nạn thương tích.....	27
HOẠT ĐỘNG TRẢI NGHIỆM	30
Chủ đề: Hoạt động hướng vào bản thân – Hoạt động rèn luyện bản thân.....	30
LỚP 2	33
MÔN TỰ NHIÊN XÃ HỘI	33
Chủ đề: Gia đình – Nghề nghiệp của người lớn trong gia đình.....	33
MÔN ĐẠO ĐỨC	37
Chủ đề: Kỹ năng tự bảo vệ - tự tìm kiếm sự hỗ trợ nơi công cộng.....	37
HOẠT ĐỘNG TRẢI NGHIỆM	38
Chủ đề: Hoạt động hướng đến xã hội - hoạt động xây dựng cộng đồng.....	38
LỚP 3	42
MÔN TỰ NHIÊN XÃ HỘI	42
Chủ đề trường học: Hoạt động kết nối với xã hội của trường học.....	42
HOẠT ĐỘNG TRẢI NGHIỆM	43
Chủ đề: Hoạt động hướng đến xã hội - Hoạt động xây dựng cộng đồng.....	43
LỚP 4	45
MÔN KHOA HỌC	45
Chủ đề: Con người và sức khỏe - An toàn trong cuộc sống - Phòng tránh đuối nước.....	45
MÔN ĐẠO ĐỨC	46
Chủ đề: Nhân ái - Cảm thông, giúp đỡ người gặp khó khăn.....	47
HOẠT ĐỘNG TRẢI NGHIỆM	49
Chủ đề: Hoạt động hướng đến xã hội - hoạt động xây dựng cộng đồng.....	49
LỚP 5	51
MÔN KHOA HỌC	51
Chủ đề: Chất: Đất - Vấn đề ô nhiễm, xói mòn đất và bảo vệ môi trường đất.....	51
MÔN ĐẠO ĐỨC	55
Chủ đề: Nhân ái - Tôn trọng sự khác biệt của người khác.....	55
MÔN ĐẠO ĐỨC	58
Chủ đề: Trách nhiệm – Bảo vệ môi trường sống.....	58
MÔN: ĐẠO ĐỨC	61
Chủ đề: Yêu nước - Biết ơn những người có công với quê hương, đất nước.....	61
Phụ lục 1. Tài liệu tham khảo: Tổ chức một số hoạt động trải nghiệm về PTTNBMVN	63

PHẦN MỞ ĐẦU

1. Lý do biên soạn tài liệu

Việt Nam là một trong những quốc gia chịu ảnh hưởng nặng nề của các cuộc chiến tranh để lại. Một trong số đó chính là hàng nghìn tấn bom mìn, vật nổ (BMVN) hiện còn sót lại trên khắp cả nước. Hiện nay, số BMVN còn sót lại sau chiến tranh vẫn đang nằm rải rác ở khắp mọi nơi, bất kể là đồng bằng, rừng núi hay dưới sông suối, ao hồ... Theo kết quả nghiên cứu tổng thể trước năm 2010 về hiện trạng ô nhiễm BMVN tại Việt Nam, ước tính còn khoảng 800.000 tấn BMVN sót lại trên khắp các vùng miền tại Việt Nam với gần 6,1 triệu héc ta diện tích bị ô nhiễm và nghi ngờ ô nhiễm, chiếm 18,71% tổng diện tích của cả nước¹. Theo báo cáo sơ kết Chương trình hành động quốc gia về khắc phục hậu quả bom mìn, vật nổ sau chiến tranh ở Việt Nam giai đoạn 2010-2020 và định hướng nhiệm vụ giai đoạn 2021-2025, Việt Nam đã triển khai khảo sát và rà phá được 485.000 ha đất đai ô nhiễm bom mìn, đưa tỷ lệ ô nhiễm giảm xuống còn 5,6 triệu ha đất đai, tương đương 17,71% diện tích².

Tất cả các loại BMVN còn sót lại đều rất nguy hiểm và có thể phát nổ khi con người tác động vào nó trong quá trình vui chơi, lao động sản xuất và thu gom phế liệu hoặc có thể tự nổ do những nguyên nhân về cơ học, lý học hay hoá học. Trẻ em lứa tuổi tiểu học, với bản tính tò mò và hiếu động, là một trong những đối tượng có nguy cơ cao gặp tai nạn bom mìn, vật nổ. Vì vậy, học sinh tiểu học ở các tỉnh có nguy cơ cao cần được giáo dục thường xuyên các kiến thức và kỹ năng phòng tránh tai nạn bom mìn và vật nổ để giảm thiểu rủi ro cho các em. Tuy nhiên, tài liệu “Hướng dẫn giáo dục phòng tránh tai nạn bom mìn ở cấp tiểu học” do CRS cùng các cán bộ thuộc Sở, Phòng Giáo dục và Đào tạo và các giáo viên tiểu học phát triển từ năm 2015, được tái bản năm 2018 chưa cập nhật những thay đổi của Chương trình giáo dục phổ thông năm 2018. Vì vậy, tài liệu “Hướng dẫn tích hợp Giáo dục phòng tránh tai nạn bom mìn và vật nổ ở cấp tiểu học” được biên soạn bởi CRS, Chuyên gia viện Khoa học giáo dục Việt Nam và các cán bộ, giáo viên tỉnh Quảng Bình, Quảng Trị, Quảng Nam và Thừa Thiên Huế để hướng dẫn tích hợp một phần hoặc toàn phần những nội dung giáo dục phòng tránh tai nạn bom mìn và vật nổ vào một số môn học gồm Tự nhiên và xã hội, Đạo đức, Khoa học và hoạt động trải nghiệm trong chương trình giáo dục hiện hành của Bộ Giáo dục và Đào tạo.

Theo định hướng mới, chương trình Giáo dục phòng tránh tai nạn bom mìn, vật nổ (GDPTTNBMVN) sẽ góp phần hình thành, phát triển ở học sinh các phẩm chất chủ yếu bao gồm yêu nước, nhân ái, chăm chỉ, trung thực và trách nhiệm. Ngoài ra, các môn học có tích hợp nội dung GDPTTNBMVN cũng góp phần hình thành và phát triển các năng lực chung và năng lực đặc thù của học sinh, trong đó đặc biệt chú trọng đến năng lực phòng tránh tai nạn BMVN, bao gồm các thành phần i) Nhận biết đặc điểm của BMVN, ii) Nguyên nhân tai nạn BMVN và cách phòng tránh, iii) Hậu quả do tai nạn BMVN gây ra, iv) Vận dụng kiến thức kỹ năng đã học khi đối xử với người khuyết tật.

2. Mục tiêu của tài liệu

Tài liệu “**Hướng dẫn tích hợp Giáo dục phòng tránh tai nạn bom mìn, vật nổ ở cấp tiểu học**” cung cấp định hướng cho giáo viên về cách thức xây dựng bài giảng và tổ chức thực hiện hoạt động tích hợp nội dung PTTNBM vào các bài học trên lớp hoặc hoạt động trải nghiệm thông qua những phương pháp và kỹ năng phù hợp nhằm góp phần giúp học sinh đạt được các yêu cầu về phẩm chất và năng lực đối với học sinh tiểu học được quy định trong Chương trình giáo dục phổ thông 2018.

¹ <http://vnmac.gov.vn/vi/tin-tuc/so-lieu-o-nhiem-bom-min-tren-ca-nuoc.t-61.html>

² <http://vnmac.gov.vn/en/tin-tuc/thu-tuong-chinh-phu-pham-minh-chinh-du-va-chi-dao-hoi-nghi-so-ket-10-nam-thuc-hien-chuong-trinh-504.t-4117.html>

3. Đối tượng sử dụng tài liệu

Cán bộ quản lý giáo dục cấp tiểu học

Giáo viên dạy tiểu học

Giáo viên tổng phụ trách Đội ở trường tiểu học

Giảng viên và sinh viên năm thứ 3, 4 Khoa giáo dục tiểu học của các trường Đại học Quảng Bình, Đại học Quảng Nam và Đại học Sư phạm - Đại học Huế

4. Kết quả mong đợi

Thông qua việc sử dụng, tài liệu sẽ mang lại những kết quả mong đợi cho các cán bộ quản lý, giáo viên, sinh viên và học sinh như sau:

4.1. ĐỐI VỚI CÁN BỘ QUẢN LÝ VÀ GIÁO VIÊN

Nâng cao kỹ năng thiết kế nội dung bài giảng, phương pháp tích hợp nội dung PTTNBMVN và cách thức tổ chức thực hiện hoạt động trong một số bài học/môn học trên lớp và hoạt động trải nghiệm để tăng cường chất lượng bài học cho học sinh.

Nắm bắt được định hướng của các bài giảng để áp dụng trong công tác giám sát và hỗ trợ các hoạt động GDPTTNBMVN cho học sinh tiểu học.

4.2. ĐỐI VỚI HỌC SINH

Thông qua các bài giảng của giáo viên và các hoạt động trải nghiệm, học sinh được khuyến khích tìm hiểu các nội dung bài học tích hợp GDPTTNBMVN và tích cực tham gia vào hoạt động học tập cũng như áp dụng các kiến thức và kỹ năng vào thực tế trong cuộc sống.

Tích cực tham gia các hoạt động truyền thông phòng tránh tai nạn bom mìn.

4.3. ĐỐI VỚI NHÀ TRƯỜNG

Góp phần nâng cao chất lượng và hiệu quả giáo dục về phòng tránh tai nạn bom mìn cho HS các trường tiểu học trong vùng Dự án theo định hướng của Chương trình giáo dục phổ thông năm 2018.

4.4. ĐỐI VỚI GIẢNG VIÊN VÀ SINH VIÊN CÁC TRƯỜNG ĐẠI HỌC

Nắm bắt được định hướng xây dựng bài giảng và cách thức tổ chức các hoạt động trong các bài giảng cho học sinh tiểu học để áp dụng vào thực tế công tác giảng dạy.

5. Nguyên tắc biên soạn tài liệu

Phù hợp với định hướng của Chương trình giáo dục phổ thông năm 2018.

Đảm bảo tính thống nhất hài hòa giữa nội dung bài học và nội dung GDPTTNBMVN trong phạm vi thời gian phân bổ cho tiết học.

Nội dung GDPTTNBMVN được tích hợp phù hợp, vừa đủ trong các môn học Tự nhiên và Xã Hội lớp 1,2,3; Khoa học lớp 4,5; Đạo đức lớp 1,2,4,5 và Hoạt động trải nghiệm lớp 1, 2, 3, 4.

6. Cấu trúc nội dung tài liệu

Tài liệu gồm hai phần chính:

Kế hoạch bài học: Hướng dẫn xây dựng bài dạy tích hợp nội dung GDPTTNBMVN trong các môn học Tự nhiên và Xã Hội lớp 1,2,3; Khoa học lớp 4,5; Đạo đức lớp 1,2,4,5 và Hoạt động trải nghiệm lớp 1, 2, 3, 4.

Tài liệu tham khảo tổ chức các hoạt động trải nghiệm gồm Phát thanh măng non: Sân chơi đầu tuần; Thi vẽ tranh; Thi tiểu phẩm có nội dung về PTTNBMVN; Thi tìm hiểu về PTTNBMVN.

7. Hướng dẫn sử dụng tài liệu

Để sử dụng hiệu quả tài liệu hướng dẫn tích hợp GDPTTNBMVN ở cấp tiểu học, CBQL và GV cần lưu ý:

- Đọc toàn bộ tài liệu để nắm được tổng thể về cấu trúc và nội dung của toàn bộ tài liệu
- Đọc và tìm hiểu kỹ từng phần:
 - Kế hoạch bài học: Giáo viên nghiên cứu kỹ mục tiêu yêu cầu của bài học, các bước cần chuẩn bị từng hoạt động trong kế hoạch bài học các môn học tích hợp để thực hiện tốt các hoạt động đã gợi ý trong tài liệu.
 - Tài liệu tham khảo tổ chức các hoạt động trải nghiệm: giáo viên có thể bổ sung thêm các hoạt động trải nghiệm khác ngoài các hoạt động được giới thiệu trong tài liệu. Cần lưu ý rằng, tài liệu này chỉ mang tính định hướng, gợi ý vì vậy khi sử dụng GV có thể thay đổi một số nội dung (như thay đổi một số câu chuyện, tình huống, phương pháp) tùy theo điều kiện cụ thể của lớp học, trường học và địa phương cho phù hợp.

PHẦN I: NHỮNG VẤN ĐỀ CHUNG

1. MỘT SỐ THÔNG TIN LIÊN QUAN ĐẾN BOM MÌN, VẬT NỔ

1. Đặc điểm của bom mìn, vật nổ

- BMVN được làm từ nhiều chất liệu khác nhau (sắt, thép, gang, đồng, nhôm, nhựa, gỗ v.v...).
- BMVN có hình dạng và kích thước khác nhau (dài, ngắn, tròn, dẹt, hình quả dứa, quả ổi, to, nhỏ v.v...).
- BMVN có nhiều màu sắc khác nhau.

MỘT SỐ LOẠI BOM MÌN THƯỜNG GẶP:

Bom bi

Bom

Lựu đạn

Đạn

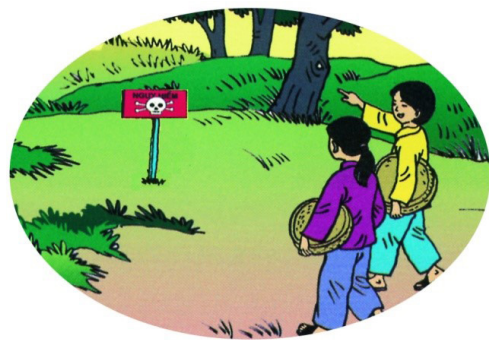

2. Nguyên nhân và cách PTTNBM

2.1. NGUYÊN NHÂN GÂY TAI NẠN

- Do tác động trực tiếp bằng cơ học như: cưa, đục, đá, ném, vận chuyển bom mìn
- Do tác động trực tiếp của nhiệt (bị đốt nóng)
- Do một số nguyên nhân khác

Dưới đây là một số hình ảnh minh họa nguyên nhân gây tai nạn BMVN

2.2. CÁCH PHÒNG TRÁNH

- Không tác động trực tiếp vào BMVN như cưa đục bom mìn, mở tháo bom mìn, ném vật khác vào bom mìn, và vận chuyển bom mìn.
- Không đốt lửa trên vùng đất còn nhiều bom mìn.
- Không đi vào khu vực có biển báo bom mìn. Nếu đã nhỡ đi vào khu vực có bom mìn thì phải thận trọng đi ra theo lối đã đi vào, hoặc đứng yên la to cho người khác biết để giúp đỡ.
- Không chơi đùa ở những nơi có thể còn sót lại bom mìn như hố bom, bụi rậm, căn cứ quân sự cũ.
- Khi thấy vật lạ nghi là bom mìn phải tránh xa và báo cho người lớn biết.
- Không đứng xem người khác cưa đục, tháo dỡ bom mìn, phải tránh xa.
- Không tham gia rà tìm và buôn bán phế liệu chiến tranh.

3. Hậu quả của tai nạn BMVN

- Đối với bản thân người bị nạn: có thể chết hoặc bị thương và để lại di chứng nặng nề về thể chất và tinh thần cho nạn nhân.
- Đối với gia đình nạn nhân: ảnh hưởng đến tinh thần, đến kinh tế của gia đình.
- Đối với xã hội: mất đi nhân lực lao động.

4. Đối xử với người khuyết tật

- Cần cảm thông, giúp đỡ, và tôn trọng người khuyết tật.
- Cần giúp họ sớm lấy lại cân bằng về tinh thần, hoà nhập cộng đồng, vươn lên trong cuộc sống.

5. Những điều lưu ý khi GDPTTN BMVN cho học sinh tiểu học

- Không sử dụng mô hình hoặc vật thật về bom mìn làm đồ dùng dạy học. Chỉ nên sử dụng tranh ảnh hoặc băng hình.
- Không nói với học sinh: bom mìn có ở khắp nơi mà chỉ nên nói cho học sinh biết những nơi có thể còn sót lại bom mìn.
- Không khuyến khích trẻ em tự mình đánh dấu khi phát hiện nơi có bom mìn, mà chỉ nên ghi nhớ vị trí để báo cho người lớn biết.
- Khi dạy về hậu quả của bom mìn, không nên dùng những hình ảnh gây cảm giác quá sợ hãi đối với học sinh.
- Sau mỗi bài học cần nhắc học sinh nói lại những điều đã học cho những người xung quanh như: bố mẹ, ông bà, anh chị em và các bạn.

PHẦN II.

**KHUNG CHƯƠNG TRÌNH
GIÁO DỤC PHÒNG TRÁNH
TẠI NẠN BMVN -
CẤP TIỂU HỌC**

1. Đặc điểm chương trình

Giáo dục phòng tránh tai nạn bom mìn vật nổ (GDPTTNBMVN) không phải là một môn học độc lập mà được tích hợp vào các môn: Tự nhiên và Xã hội, Khoa học, Đạo đức và Hoạt động trải nghiệm (ở cấp tiểu học); Giáo dục công dân và Hoạt động trải nghiệm, hướng nghiệp (ở cấp THCS) trong Chương trình giáo dục phổ thông ban hành năm 2018.

Chương trình GDPTTNBMVN được sử dụng linh hoạt phù hợp với điều kiện thực tiễn địa phương và nhà trường thuộc dự án “Hướng tới giáo dục phòng tránh tai nạn bom mìn bền vững cho HS tiểu học và THCS” tại Quảng Trị, Quảng Bình, Quảng Nam, Đà Nẵng và Thừa Thiên Huế do Bộ Ngoại giao Hoa Kỳ tài trợ, tạo cơ hội cho HS tham gia tích cực vào việc học tập để biết được nguyên nhân, hậu quả và cách phòng tránh tai nạn bom mìn, nhằm làm giảm số vụ tai nạn bom mìn, đặc biệt là số vụ tai nạn bom mìn đối với trẻ em, góp phần thực hiện Chương trình Hành động Quốc gia Khắc phục hậu quả bom mìn sau chiến tranh giai đoạn 2010 - 2025.

2. Quan điểm xây dựng chương trình GDPTTNBMVN

Chương trình GDPTTNBMVN tuân thủ các định hướng nêu trong CT GDPT ban hành năm 2018, đồng thời, nhấn mạnh các quan điểm sau:

2.1. QUAN ĐIỂM KHOA HỌC VÀ SỰ PHẠM

Nội dung GDPTTNBMVN phải chính xác, phù hợp với Tiêu chuẩn Quốc gia và Quốc tế về GDPTTNBMVN đồng thời phải phù hợp với trình độ nhận thức của HS tiểu học và HS THCS.

2.2. QUAN ĐIỂM DẠY HỌC TÍCH HỢP

GDPTTNBMVN không phải là môn học độc lập mà được tích hợp, lồng ghép vào các môn học và hoạt động giáo dục trong Chương trình giáo dục phổ thông 2018. Nội dung chương trình được đề cập một cách khái quát, tạo điều kiện cho tác giả biên soạn tài liệu học tập cho HS và tài liệu hướng dẫn GV của các trường chủ động trong việc tích hợp, lồng ghép nội dung của môn học có liên quan đến nội dung GDPTTNBMVN ở các mức độ khác nhau như: tích hợp toàn phần, tích hợp bộ phận hoặc liên hệ.

2.3. THEO ĐỊNH HƯỚNG MỞ

Chương trình chỉ đưa ra những yêu cầu cần đạt cho mỗi cấp học và yêu cầu cần đạt cho nội dung môn học có thể tích hợp, lồng ghép GDPTTNBMVN ở từng khối lớp, những định hướng chung về phương pháp giáo dục và đánh giá kết quả giáo dục. Căn cứ vào các yêu cầu cần đạt và định hướng chung của chương trình, các tác giả biên soạn tài liệu học tập cho HS và tài liệu hướng dẫn GV của các trường chủ động, sáng tạo trong quá trình thực hiện chương trình.

3. Mục tiêu giáo dục

Chương trình GDPTTNBMVN góp phần hình thành, phát triển ở học sinh các phẩm chất chủ yếu: yêu nước, nhân ái, chăm chỉ, trung thực và trách nhiệm; các năng lực chung và năng lực đặc thù của các môn học có tích hợp GDPTTNBMVN trong đó đặc biệt chú trọng đến năng lực phòng tránh tai nạn BMVN bao gồm các nội dung: nhận thức đặc điểm, mối nguy hiểm và sự cần thiết phải phòng tránh tai nạn BMVN; tìm hiểu đặc điểm, nguyên nhân, hậu quả và cách phòng tránh tai nạn BMVN; vận dụng kiến thức kỹ năng đã học vào việc phòng tránh tai nạn BMVN và đối xử với người khuyết tật.

4. Yêu cầu cần đạt về phẩm chất và năng lực

4.1. YÊU CẦU CẦN ĐẠT VỀ PHẨM CHẤT

Chương trình GDPTTNBMVN góp phần hình thành và phát triển ở học sinh các phẩm chất chủ yếu được quy định trong CT GDPT 2018 là: yêu nước, nhân ái, chăm chỉ, trung thực, trách nhiệm.

4.2. YÊU CẦU CẦN ĐẠT VỀ NĂNG LỰC

4.2.1. Yêu cầu cần đạt về năng lực chung

Chương trình GDPTTNBMVN góp phần hình thành và phát triển các năng lực chung được quy định trong CT GDPT tổng thể 2018 đó là: Tự học và tự chủ; Giao tiếp và hợp tác; Giải quyết vấn đề và sáng tạo.

4.2.2. Yêu cầu cần đạt về năng lực đặc thù

Chương trình GDPTTNBMVN góp phần hình thành và phát triển các năng lực đặc thù của các môn học (TN&XH, Khoa học, Đạo đức, GDCD, Hoạt động trải nghiệm) có tích hợp GDPTTNBMVN được quy định trong CT GDPT tổng thể 2018 ở cấp tiểu học và cấp THCS. Trong đó đặc biệt chú trọng đến năng lực PTTNBMVN bao gồm các thành phần: nhận thức đặc điểm, mối nguy hiểm và sự cần thiết phải PTTNBMVN; tìm hiểu đặc điểm, nguyên nhân, hậu quả và cách PTTNBMVN; vận dụng kiến thức kỹ năng đã học vào việc PTTNBMVN và đối xử với người khuyết tật.

5. Nội dung GDPTTNBMVN/Nội dung các môn học được tích hợp GDPTTNBMVN và yêu cầu cần đạt

5.1. NỘI DUNG GDPTTNBMVN VÀ YÊU CẦU CẦN ĐẠT Ở CẤP TIỂU HỌC

Nội dung GDPTTNBMVN	Yêu cầu cần đạt ở cấp tiểu học
Nội dung 1: Đặc điểm của bom mìn, vật nổ	Nhận biết được hình ảnh/nêu được đặc điểm một số BMVN và biển cảnh báo nguy hiểm nơi có BMVN.
Nội dung 2: Nguyên nhân tai nạn bom mìn, vật nổ và cách phòng tránh	Nhận biết/nêu được một số tai nạn, thương tích trẻ em thường gặp và nguyên nhân của tai nạn thương tích trong đó có tai nạn thương tích do bom mìn gây ra và cách phòng tránh.Thực hiện được một số cách phù hợp để phòng tránh tai nạn thương tích do bom mìn gây ra.Nêu được một số việc nên làm và không nên làm để phòng tránh tai nạn đuối nước, đặc biệt không được tắm trong những hố bom.Nêu được những hành động an toàn, không an toàn khi tình cờ nhìn thấy hoặc tiếp xúc với BMVN.Thực hiện được một số hành vi tự bảo vệ như từ chối không tham gia thực hiện những hành vi không an toàn để phòng tránh tai nạn bom mìn.Không lại gần, tiếp xúc với vật lạ; không đi vào đường có cảnh báo nguy hiểm.Nhận biết được những nguy hiểm có thể xảy ra đối với những người làm nghề tìm phế liệu hoặc buôn bán phế liệu chiến tranh.Nêu được một số tình huống liên quan đến BMVN cần tìm kiếm sự hỗ trợ.

Nội dung GDPTTNBMVN	Yêu cầu cần đạt ở cấp tiểu học
Nội dung 3: Hậu quả của tai nạn bom mìn, vật nổ	• Nhận biết được hậu quả của tai nạn thương tích do bom mìn gây ra. • Nêu được mối nguy hiểm về BMVN còn sót lại trong lòng đất. • Nhận biết được các nguyên nhân gây ô nhiễm môi trường đất trong đó có nguyên nhân là do bom mìn còn sót lại sau chiến tranh. • Không đồng tình với những hành vi gây ô nhiễm môi trường bao gồm việc sử dụng chất nổ để đánh cá hoặc khai thác đá; nhắc nhở người thân, bạn bè bảo vệ môi trường sống.
Nội dung 4: Đối xử với người khuyết tật	• Nêu được một số biểu hiện của sự cảm thông, giúp đỡ người gặp khó khăn bao gồm cả người gặp khó khăn do tai nạn bom mìn. • Biết vì sao phải cảm thông giúp đỡ người gặp khó khăn bao gồm cả người gặp khó khăn do tai nạn bom mìn. • Biết thể hiện sự đồng cảm và chia sẻ/sẵn sàng giúp đỡ người gặp hoàn cảnh khó khăn trong cuộc sống bao gồm những người bị tai nạn bom mìn. • Tham gia tích cực các hoạt động đền ơn, đáp nghĩa và hoạt động giáo dục truyền thống ở địa phương do nhà trường tổ chức bao gồm việc hỗ trợ, giúp đỡ người khuyết tật, những nạn nhân do chiến tranh gây ra. • Thể hiện được lòng biết ơn những thương binh, gia đình liệt sĩ bằng lời nói, việc làm cụ thể phù hợp với lứa tuổi. • Không đồng tình với những hành vi phân biệt đối xử vì sự khác biệt về đặc điểm cá nhân bao gồm những người bị thương tật do tai nạn bom mìn, giới tính, hoàn cảnh, dân tộc...

5.2. Nội dung môn học từng khối lớp được lồng ghép GDPTTNBMVN và yêu cầu cần đạt

Môn học	Nội dung	Yêu cầu cần đạt
Khối 1		
TN&XH	Chủ đề 3. Cộng đồng địa phương An toàn trên đường	Nhận biết hình ảnh một số BMVN và biển cảnh báo nguy hiểm có BMVN trên đường. Đưa ra được cách xử lý tình huống khi nhìn thấy vật lạ nghi là BMVN gặp trên đường. Không lại gần, tiếp xúc với vật lạ; không đi vào đường có cảnh báo nguy hiểm.
Đạo đức	Kĩ năng tự bảo vệ Phòng tránh tai nạn thương tích	Nêu được một số tai nạn thương tích trẻ em thường gặp trong đó có tai nạn thương tích do bom mìn gây ra. Nhận biết được nguyên nhân và hậu quả của tai nạn thương tích do bom mìn gây ra. Thực hiện được một số cách phù hợp để phòng tránh tai nạn thương tích do bom mìn gây ra.
Hoạt động trải nghiệm	Hoạt động hướng vào bản thân Hoạt động rèn luyện bản thân	Nêu được những hành động an toàn, không an toàn khi tình cờ nhìn thấy hoặc tiếp xúc với BMVN. Thực hiện được một số hành vi tự bảo vệ như từ chối không tham gia thực hiện những hành vi không an toàn để phòng tránh tai nạn bom mìn.
Khối 2		
TN&XH	Chủ đề 1. Gia đình Nghề nghiệp của người lớn trong gia đình	Nhận biết được sự nguy hiểm của công việc buôn bán, rà tìm phế liệu chiến tranh sót lại đối với bản thân người đó, gia đình của họ và xã hội. Viết khẩu hiệu hoặc vẽ tranh tuyên truyền mọi người không làm công việc rà tìm, buôn bán phế liệu chiến tranh.
Đạo đức	Kĩ năng tự bảo vệ Tìm kiếm sự hỗ trợ	Nêu được một số tình huống liên quan đến BMVN cần tìm kiếm sự hỗ trợ. Biết vì sao phải tìm kiếm sự hỗ trợ. Biết tìm kiếm sự hỗ trợ khi cần thiết.
Hoạt động trải nghiệm	Hoạt động hướng đến xã hội Hoạt động xây dựng cộng đồng	Biết thể hiện sự đồng cảm và chia sẻ với người gặp hoàn cảnh khó khăn trong cuộc sống bao gồm những người bị tai nạn bom mìn.

Môn học	Nội dung	Yêu cầu cần đạt
Khối 3		
TN&XH	Chủ đề 2. Trường học Hoạt động kết nối với xã hội của trường học	Tham gia các hoạt động đền ơn, đáp nghĩa nhân dịp kỉ niệm ngày thành lập Quân đội Nhân dân Việt Nam hoặc ngày Thương binh liệt sĩ do nhà trường tổ chức bao gồm việc hỗ trợ, giúp đỡ người khuyết tật, những nạn nhân do chiến tranh gây ra.
Hoạt động trải nghiệm	Hoạt động hướng đến xã hội Hoạt động xây dựng cộng đồng	Tham gia một số hoạt động tình nguyện, nhân đạo, giáo dục truyền thống do nhà trường, địa phương tổ chức bao gồm hoạt động ủng hộ, hỗ trợ cho nạn nhân bom mìn.
Khối 4		
Khoa học	Chủ đề 5. Con người và sức khỏe An toàn trong cuộc sống Phòng tránh đuối nước	Nêu được một số việc nên làm và không nên làm để phòng tránh tai nạn đuối nước, đặc biệt không được tắm trong những hố bom. Có ý thức phòng tránh tai nạn đuối nước và vận động các bạn cùng thực hiện.
Đạo đức	Nhân ái Cảm thông, giúp đỡ người gặp khó khăn	Nêu được một số biểu hiện của sự cảm thông, giúp đỡ người gặp khó khăn bao gồm cả người gặp khó khăn do tai nạn bom mìn. Biết vì sao phải cảm thông giúp đỡ người gặp khó khăn bao gồm cả người gặp khó khăn do tai nạn bom mìn. Sẵn sàng giúp đỡ người gặp khó bao gồm cả người gặp khó khăn do tai nạn bom mìn phù hợp với khả năng của bản thân.
Hoạt động trải nghiệm	Hoạt động hướng đến xã hội Hoạt động xây dựng cộng đồng	Thăm bảo tàng, gặp gỡ nhân vật cựu chiến binh Tham gia tích cực vào các hoạt động đền ơn đáp nghĩa và hoạt động giáo dục truyền thống ở địa phương.
Khối 5		
Khoa học	Chủ đề Chất: Đất Vấn đề ô nhiễm, xói mòn đất và bảo vệ môi trường đất	Thu thập được thông tin, hình ảnh về các nguyên nhân gây ô nhiễm môi trường đất trong đó có nguyên nhân là do bom mìn còn sót lại sau chiến tranh. Nêu được đặc điểm, mối nguy hiểm về BMVN còn sót lại trong lòng đất và cách phòng tránh.

Môn học	Nội dung	Yêu cầu cần đạt
Đạo đức	Nhân ái Tôn trọng sự khác biệt của người khác	Kể được một số biểu hiện tôn trọng sự khác biệt (về đặc điểm cá nhân bao gồm những người bị thương tật do tai nạn bom mìn, giới tính, hoàn cảnh, dân tộc...) của người khác. Biết vì sao phải tôn trọng sự khác biệt giữa mọi người. Thể hiện được bằng lời nói và hành động thái độ tôn trọng sự khác biệt của người khác. Không đồng tình với những hành vi phân biệt đối xử vì sự khác biệt về đặc điểm cá nhân bao gồm những người bị thương tật do tai nạn bom mìn, giới tính, hoàn cảnh, dân tộc...
	Trách nhiệm Bảo vệ môi trường sống	Không đồng tình với những hành vi gây ô nhiễm môi trường bao gồm việc sử dụng chất nổ để đánh cá hoặc khai thác đá; nhắc nhở người thân, bạn bè bảo vệ môi trường sống.
	Biết ơn những người có công với quê hương, đất nước	Thể hiện được lòng biết ơn những thương binh, gia đình liệt sĩ bằng lời nói, việc làm cụ thể phù hợp với lứa tuổi.

**PHẦN III.
KẾ HOẠCH BÀI DẠY
TÍCH HỢP PTTNBMVN
Ở CẤP TIỂU HỌC**

LỚP 1

MÔN TỰ NHIÊN VÀ XÃ HỘI

CHỦ ĐỀ: CỘNG ĐỒNG ĐỊA PHƯƠNG - AN TOÀN TRÊN ĐƯỜNG

Yêu cầu cần đạt nội dung tích hợp GDPTTNBMVN

- Nhận biết hình ảnh một số BMVN và biển cảnh báo nguy hiểm có BMVN trên đường.
- Đưa ra được cách xử lý tình huống khi nhìn thấy vật lạ nghi là BMVN gặp trên đường.
- Không lại gần, tiếp xúc với vật lạ, không đi vào nơi có biển báo nguy hiểm để PTTNBM.

Đồ dùng dạy học nội dung tích hợp GDPTTNBMVN

- Hình ảnh một số BMVN (Phụ lục 1).
- Hình biển cảnh báo nguy hiểm, có BMVN trên đường (Phụ lục 2).

Gợi ý hoạt động dạy học nội dung tích hợp GDPTTNBMVN

* Mở đầu

- Giáo viên (GV) yêu cầu học sinh (HS) trả lời câu đố (cả lớp thực hiện, một số HS xung phong trả lời):
 - Quả gì không chín không xanh
 - Đụng vào sẽ nổ tan thành thịt xương? (quả bom)
- GV kết luận: Ngoài những hành động nguy hiểm về ATGT trên đường đi, nơi chúng ta ở vẫn còn tiềm ẩn sự nguy hiểm khác, đó là các loại BMVN còn sót lại sau chiến tranh.

Hoạt động 1. Quan sát hình ảnh một số loại BMVN

* Mục tiêu:

Nhận biết hình ảnh một số BMVN.

* Cách tiến hành:

- GV giới thiệu hình ảnh và cung cấp thông tin ngắn gọn từng loại BMVN: bom bi; bom; lựu đạn; đạn.
- Tiếp theo, GV đặt câu hỏi (cả lớp thực hiện, một số HS xung phong trả lời).
- Các em có nhận xét gì về hình dạng và kích thước của các loại BMVN nêu trên?

Gợi ý câu trả lời của HS: BMVN có nhiều hình dạng, kích thước khác nhau.

- GV giảng:
 - Qua quan sát tranh ảnh, các em đã biết được BMVN có hình dạng và kích thước khác nhau như to, nhỏ, dài, ngắn, tròn...
 - Tuy nhiên, những BMVN trong chiến tranh còn sót lại bị chôn vùi dưới đất đã lâu năm nên đến nay thường bị rỉ sét và đôi khi đã biến dạng. Vì vậy, khi nhìn thấy vật lạ nghi là BMVN gặp trên đường chúng ta sẽ cần biết cách ứng xử để bảo đảm an toàn cho bản thân và những người xung quanh.

Hoạt động 2. Xử lý tình huống

* Mục tiêu:

- Đưa ra được cách xử lý tình huống khi nhìn thấy vật lạ nghi là BMVN gặp trên đường.
 - Không lại gần tiếp xúc với vật lạ, không đi vào nơi có biển báo nguy hiểm để phòng, tránh tai nạn BMVN.

* Cách tiến hành:

Bước 1:

- GV giao cho mỗi nhóm thảo luận một trong hai tình huống dưới đây:

Em sẽ ứng xử như thế nào khi:

- Trên đường đi học về, bạn em phát hiện ra một vật lạ lộ ra sau bụi cây và rủ em lại gần xem đó là vật gì để lấy về chơi?
- Hai anh em đi chơi về muộn, anh của em rủ em đi tắt qua khu vực có biển báo nguy hiểm?

Bước 2.

- Nhóm trưởng điều khiển các bạn thảo luận, lựa chọn cách ứng xử và (hoặc) tập đóng vai xử lý tình huống mà nhóm đã chọn.

Bước 3.

- Một số nhóm xung phong lên trình bày kết quả thảo luận hoặc đóng vai.
- HS khác bổ sung hoặc góp ý.
- GV nhận xét và đặt câu hỏi cho cả lớp thảo luận: Tại sao các em lại lựa chọn cách ứng xử như vậy?
- Kết thúc hoạt động này GV chốt lại kiến thức giúp HS ghi nhớ:
 - Khi nhìn thấy những vật nghi là BMVN chúng ta cần phải tránh xa và nói ngay cho người lớn biết.
 - Những nơi có biển báo cấm và không có lối mòn thì không được đi vào vì có thể gặp nguy hiểm do BMVN còn sót lại sau chiến tranh.

Củng cố, dặn dò

- Nhắc lại một vài cách xử lý tình huống khi nhìn thấy vật lạ nghi là BMVN gặp trên đường.
- HS vẽ tranh tuyên truyền về việc PTTNBM (vẽ đơn giản).
- GV nhận xét tiết học và dặn HS về nhà chia sẻ với người thân về bài học, đặc biệt là cách PTTNBM.

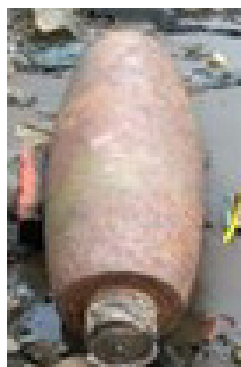
PHỤ LỤC

Phụ lục 1: Hình ảnh: bom bi; bom; lựu đạn; đạn; mìn

Bom bi

Bom

Đạn

Mìn

Phụ lục 2: Hình ảnh cảnh báo nguy hiểm, có BMVN trên đường

Biển báo khu vực rà phá bom mìn ³

Khu vực đang rà phá bom mìn ⁴

Hố bom cũ

Khu vực có biển báo nguy hiểm, cấm vào

³ Nguồn ảnh: Báo Điện tử Chính phủ, <https://baochinhphu.vn/khoi-cong-du-an-ra-pha-bom-min-tai-ha-tinh-102187847.htm>

⁴ Nguồn ảnh: VTV, <https://vtv.vn/trong-nuoc/tich-cuc-ra-pha-bom-min-vat-lieu-no-sot-lai-sau-chien-tranh-20170620172306527.htm>

MÔN ĐẠO ĐỨC

CHỦ ĐỀ: KỸ NĂNG TỰ BẢO VỆ - PHÒNG TRÁNH TAI NẠN THƯƠNG TÍCH

🌟 Mục tiêu tích hợp GDPTTNBMVN

Sau bài học, HS có khả năng:

- Nêu được một số tai nạn, thương tích do BMVN gây ra.
- Nhận biết được nguyên nhân và hậu quả của tai nạn, thương tích do BMVN gây ra.
- Thực hiện được một số cách đơn giản và phù hợp để phòng tránh tai nạn, thương tích do BMVN gây ra.

🌟 Đồ dùng dạy học nội dung tích hợp GDPTTNBMVN:

- Tranh vẽ về phòng chống tai nạn BMVN (Phụ lục 1).
- Bộ tranh rời “Câu chuyện của An và Bình” (Phụ lục 2): Số lượng đủ cho mỗi nhóm 1 bộ.
- Tranh rời, mỗi tranh vẽ một số tình huống để giáo dục cách phòng tránh, tai nạn, thương tích do BMVN (Tranh vẽ ở Bước 1, Hoạt động 3).
- Bảng nhóm: Số lượng đủ cho mỗi nhóm một bảng.

🌟 Gợi ý hoạt động dạy học nội dung tích hợp GDPTTNBMVN

🌟 Hoạt động 1. Tìm hiểu về một số tai nạn, thương tích do BMVN gây ra

* Mục tiêu:

- Nêu được một số tai nạn thương tích do BMVN gây ra.

* Cách tiến hành:

Bước 1. GV trình chiếu hình ảnh (Phụ lục 1) và hỏi:

a) Bức tranh vẽ gì?

Gợi ý câu trả lời của HS: Tranh vẽ bạn nhỏ đi vào khu vực có BMVN; BMVN nổ làm bạn nhỏ bị thương mất một chân.

b) Bức tranh muốn nhắn nhủ chúng ta điều gì?

Gợi ý câu trả lời của HS: Hãy tránh xa BMVN.

Bước 2. GV yêu cầu cả lớp cùng suy nghĩ, liên hệ thực tế để trả lời câu hỏi:

- Nêu một số tai nạn, thương tích khác do BMVN gây ra cho con người?

🌟 Hoạt động 2. Tìm hiểu về nguyên nhân, hậu quả tai nạn, thương tích do BMVN gây ra và cách phòng, tránh

* Mục tiêu:

- Nhận biết được nguyên nhân, hậu quả của tai nạn thương tích do BMVN gây ra và cách phòng, tránh.

* Cách tiến hành:

Bước 1. GV chia lớp thành các nhóm (mỗi nhóm từ 4 đến 6 HS) và phát cho mỗi nhóm một bộ tranh “Câu chuyện của An và Bình” (Phụ lục 2).

Bước 2. HS làm việc theo nhóm: Nhóm trưởng điều khiển các bạn cùng quan sát từng bức tranh để sắp xếp lại theo diễn biến của câu chuyện và dán tranh vào bảng nhóm; sau đó tập kể lại “Câu chuyện của An và Bình” trong nhóm.

Lưu ý: GV đi đến các nhóm để hỗ trợ HS kể lại câu chuyện trên.

Bước 3. Đại diện một nhóm giới thiệu “Câu chuyện của An và Bình” với cả lớp. HS các nhóm khác có thể bổ sung, góp ý. Nếu cần, GV có thể kể lại câu chuyện với cả lớp.

Bước 4. GV nêu câu hỏi cho cả lớp thảo luận:

a) Nguyên nhân dẫn đến việc An và Bình gặp tai nạn là gì?

Gợi ý câu trả lời của HS: Hai bạn nhìn thấy vật lạ, An đã tò mò nhặt lên xem, không ngờ vật lạ phát nổ.

b) Hậu quả sau tai nạn của An, Bình là gì?

Gợi ý câu trả lời của HS: An và Bình đều bị thương phải vào bệnh viện, may mà không bị chết.

GV có thể giảng thêm: tai nạn BMVN không chỉ làm chết người hoặc gây thương tật, ảnh hưởng lâu dài đến sức khoẻ người bị nạn mà còn gây ảnh hưởng đến tinh thần, kinh tế của gia đình nạn nhân...

c) Qua câu chuyện của An và Bình em rút ra bài học gì?

Gợi ý câu trả lời của HS: Khi nhìn thấy vật lạ nghi là BMVN, em tuyệt đối không cầm lên xem thử mà phải tránh xa chúng, sau đó phải báo cho người lớn biết nơi em nhìn thấy.

Hoạt động 3. Xử lý tình huống

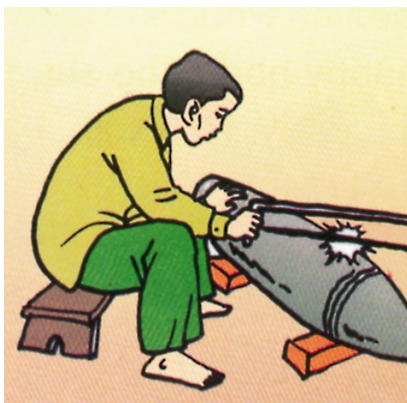
*** Mục tiêu:**

- Thực hiện được một số cách đơn giản và phù hợp để phòng tránh tai nạn, thương tích do BMVN gây ra.

*** Cách tiến hành:**

Bước 1. GV nêu 3 tình huống.

- Em sẽ ứng xử thế nào khi gặp tình huống dưới đây? Vì sao?

1) Nhìn thấy người lớn đang cưa, đục bom mìn, vật nổ

2) Nhìn thấy biển báo nguy hiểm

3) Nhìn thấy vật lạ

Bước 2. HS làm việc theo nhóm: Mỗi nhóm lựa chọn 1 trong 3 tình huống trên để thảo luận, đưa ra cách ứng xử của nhóm mình và giải thích tại sao các em lại lựa chọn cách ứng xử đó.

Bước 3. Đại diện mỗi nhóm trình bày kết quả làm việc của nhóm mình, các nhóm khác góp ý bổ sung. GV nhận xét và đánh giá.

Lưu ý: Nếu có thời gian, GV có thể tổ chức cho HS đóng vai thể hiện cách ứng xử của các em trong mỗi tình huống nêu trên.

Bước 4. Kết thúc hoạt động này HS rút ra được cách thực hiện PTTNBMVN:

- Tránh xa nơi người lớn đang cưa, đục BMVN.
- Không đi vào khu vực có biển báo BMVN.
- Không đến gần, không ném đá vào vật lạ nghi là BMVN.

Hoạt động 4. Củng cố, dặn dò

- HS nhắc lại cách thực hiện phòng, tránh tai nạn BMVN:

HOẠT ĐỘNG TRẢI NGHIỆM

Chủ đề: Hoạt động hướng vào bản thân – Hoạt động rèn luyện bản thân

Yêu cầu cần đạt nội dung tích hợp GDPTTNBMVN

- Nêu được những hành động an toàn, không an toàn khi tình cờ nhận thấy hoặc tiếp xúc với BMVN.
- Thực hiện được một số hành vi tự bảo vệ như từ chối không tham gia thực hiện những hành vi không an toàn để PTTNBMVN.

Đồ dùng dạy học nội dung tích hợp GDPTTNBMVN:

- Tranh kể chuyện GDPT tại nạn BMVN (Phụ lục 1).
- Câu hỏi cho trò chơi: Đúng hay Sai (Phụ lục 2).

Gợi ý hoạt động dạy học nội dung tích hợp GDPTTNBMVN

Hoạt động 1: Nhận biết những nguy hiểm khi vui chơi

*** Mục tiêu:**

- Nêu được những hành động an toàn, không an toàn khi tình cờ nhận thấy hoặc tiếp xúc với BMVN.
- Thực hiện được một số hành vi tự bảo vệ như từ chối không tham gia thực hiện những hành vi không an toàn để PTTNBMVN .

*** Cách tiến hành:**

Bước 1:

- GV hướng dẫn HS quan sát từng bức tranh (Phụ lục 1) và trả lời các câu hỏi theo gợi ý:
 - Trong tranh có những ai? Họ đang làm gì?
 - Hai bạn nhìn thấy gì?
 - Một bạn đã làm gì?
 - Chuyện gì đã xảy ra?
 - Điều gì xảy đến với hai bạn sau tai nạn?

Bước 2:

- GV yêu cầu 2-3 HS đọc to lời dưới mỗi bức tranh.
- HS nhìn tranh và kể lại câu chuyện theo cách hiểu của mình trước lớp.
- GV nhận xét, bổ sung, khen ngợi HS kể tốt.
- Nếu cần, GV có thể kể lại câu chuyện này.

Bước 3.

- GV nêu câu hỏi cho cả lớp thảo luận theo nhóm 4:

a) Tại sao tai nạn xảy ra với An và Bình?

Gợi ý câu trả lời của HS: Hai bạn nhìn thấy vật lạ, An đã tò mò nhặt lên xem, không ngờ vật lạ phát nổ.

b) Điều gì xảy đến với An và Bình sau tai nạn?

Gợi ý câu trả lời của HS: An và Bình đều bị thương phải vào bệnh viện, may mà không bị chết.

- GV có thể giảng thêm: tai nạn BMVN không chỉ làm chết người hoặc gây thương tật, ảnh hưởng lâu dài đến sức khỏe người bị nạn mà còn gây ảnh hưởng đến tinh thần, kinh tế của gia đình nạn nhân...
- GV hỏi: Khi nhìn thấy vật lạ, bạn có nhặt lên xem không? Tại sao?

Gợi ý câu trả lời của HS: Khi nhìn thấy vật lạ mình sẽ không nhặt lên xem vì những vật lạ đó có thể gây nguy hiểm.

Bước 4:

- Các nhóm chia sẻ kết quả thảo luận, nhóm khác nhận xét, bổ sung, thống nhất các ý kiến.
- GV nhận xét và nêu thêm các câu hỏi liên hệ dưới đây với cả lớp:
 - Khi có bạn rủ em tham gia các trò chơi và đến những nơi không an toàn, em sẽ làm gì?

Dự kiến câu trả lời của HS: Em sẽ từ chối không chơi, không đến những nơi đó.

- Khi bạn rủ em đi vào khu vực có biển báo nguy hiểm, em có đồng ý không? Vì sao?

Dự kiến câu trả lời của HS: Em không đồng ý vì rất nguy hiểm.

- GV kết luận: Để đảm bảo an toàn, các em không nên tham gia vào các trò chơi có nguy cơ gây thương tích và đến gần những nơi không an toàn. Đặc biệt là khi tình cờ nhìn thấy các vật lạ như bom, mìn, các vật nổ... tuyệt đối không tò mò xem, nhặt, gõ, ném các vật đó. Phải biết từ chối khi bạn rủ tham gia các hoạt động hoặc đến những nơi không an toàn, nơi có biển báo cấm.

🔗 Hoạt động 2: Vận dụng

* Mục tiêu:

- Xác định những việc không nên làm để PTTNBMVN.

* Cách tiến hành:

Bước 1:

- GV tổ chức trò chơi: Đúng hay Sai (Phụ lục 2).
- GV nêu yêu cầu của trò chơi: HS sẽ đưa thẻ xanh với phương án Đúng, đưa thẻ Đỏ với phương án Sai.

Bước 2:

- GV nêu từng phương án, HS tham gia chơi. Kết thúc trò chơi, GV tuyên dương HS trả lời đúng cả 5 câu.

Bước 3:

- Kết thúc hoạt động này, HS rút ra được những việc không nên làm để PTTNBMVN:
 - Khi nhìn thấy vật lạ, em không nhặt lên xem.
 - Không ném đá vào vật lạ.
 - Không đứng xem người lớn cưa BMVN.
 - Không đi vào khu vực có biển báo nguy hiểm.
 - Không tắm trong đầm nước là hố bom cũ.
- GV dặn dò: Qua bài học này, em hãy nhớ cần tránh xa vật lạ và nơi nguy hiểm, biết từ chối không tham gia thực hiện những hành vi không an toàn để PTTNBMVN. Chia sẻ nội dung đã học được hôm nay với người thân trong gia đình.

PHỤ LỤC

Phụ lục 1: Tranh kể chuyện GDPTNBMVN

1. Tan học, An và Bình cùng nhau về nhà

2. Hai bạn nhìn thấy một vật lạ

3. An nhặt lên xem

4. Ngay lập tức, một tiếng nổ vang lên

5. An và Bình phải vào bệnh viện

Phụ lục 2:

Trò chơi: Đúng hay Sai

A	Khi nhìn thấy vật lạ, em không nhặt lên xem.
B	Ném đá vào vật lạ đã hoen gỉ thì không nguy hiểm.
C	Em đứng xem người lớn cưa bom mìn, vật nổ.
D	Em không đi vào khu vực có biển báo nguy hiểm.
E	Em có thể tắm trong hố bom.

Đáp án trò chơi: Đúng hay Sai

A. Đúng; B. Sai; C. Sai; D. Đúng; E. Sai

LỚP 2

MÔN TỰ NHIÊN XÃ HỘI

CHỦ ĐỀ: GIA ĐÌNH – NGHỀ NGHIỆP CỦA NGƯỜI LỚN TRONG GIA ĐÌNH

Mục tiêu tích hợp GDPTTNBMVN

Sau bài học, HS có khả năng:

- Nhận biết được sự nguy hiểm của công việc buôn bán, rà tìm phế liệu chiến tranh sót lại đối với bản thân người đó, gia đình của họ và xã hội.
- Viết khẩu hiệu hoặc vẽ tranh tuyên truyền mọi người không làm công việc rà tìm, buôn bán phế liệu chiến tranh.

Đồ dùng dạy học nội dung tích hợp PTTNBMVN

- GV: nội dung bài, phiếu học tập, tranh ảnh minh họa nghề buôn bán, rà tìm phế liệu. Tình huống đóng vai (Phụ lục 1).
- HS: tranh (ảnh) về nghề nghiệp của người lớn trong gia đình mình, của những người xung quanh nơi mình sinh sống.
- Giấy vẽ, bút màu, bài tuyên truyền ngắn gọn.

Gợi ý hoạt động dạy học nội dung tích hợp GDPTTNBMVN

Hoạt động 1: Xác định sự nguy hiểm của công việc buôn bán, rà tìm phế liệu chiến tranh

*** Mục tiêu:**

- Học sinh nhận biết được một số công việc chưa đảm bảo an toàn cho bản thân người đó, gia đình của họ và xã hội.
- Tuyên truyền, vận động mọi người không làm công việc rà tìm, buôn bán phế liệu chiến tranh.

*** Cách tiến hành:**

Bước 1: Làm việc nhóm

- Từng HS giới thiệu với các bạn trong nhóm về tranh ảnh nghề nghiệp mà em sưu tầm được.
- Sau đó, dán các tranh ảnh cả nhóm đã sưu tầm được vào bảng nhóm rồi treo lên góc học tập.

Bước 2: Đại diện các nhóm lên chia sẻ về tranh ảnh của nhóm mình.

- GV: Như vậy các em đã sưu tầm rất nhiều tranh ảnh về công việc của người dân nơi em sinh sống. Đa số các công việc tạo nên thu nhập và có ích cho xã hội. Tuy nhiên, một số công việc vẫn chưa đảm bảo an toàn cho mọi người như: rà phá BMVN, buôn bán phế liệu (GV chỉ vào tranh Phụ lục 2).
- GV đặt câu hỏi.
- Theo các em: Những người rà phá BMVN, thu mua phế liệu chiến tranh thường phải đối mặt với nguy cơ nào?
- HS suy nghĩ và trả lời cá nhân.

Gợi ý câu trả lời của HS: Có thể gặp phải BMVN, gây nổ dẫn đến thương tật, chết....

- GV tổng kết nội dung: BMVN rất nguy hiểm và gây hậu quả nghiêm trọng đối với mọi người khi phát nổ. Vì vậy chúng ta cần tuyên truyền vận động mọi người không buôn bán hoặc rà tìm phế liệu, BMVN.
- GV nhấn mạnh hậu quả của tai nạn BMVN đối với con người (kèm hình ảnh Phụ lục 3)

- Đối với thân thể: Gây thương tật vĩnh viễn thậm chí là chết người.
- Đối với tinh thần: Đau đớn, mặc cảm với thương tật trên cơ thể.
- Đối với kinh tế: Tốn tiền để chữa trị thương tật.

⚙️ **Hoạt động 2: Đóng vai theo tình huống**

* Mục tiêu:

- Tuyên truyền, vận động mọi người không làm công việc rà tìm phế liệu chiến tranh

* Cách tiến hành:

Bước 1:

- GV nêu tình huống và có thể cho học sinh chuẩn bị 3-5 phút để đóng vai theo tình huống:

Bạn Nam rủ Minh sang nhà bác Hà (buôn bán phế liệu) xem những vật giống BMVN có màu sắc và hình thù rất lạ. Nếu em là Minh, em sẽ làm gì?

- Học sinh thảo luận nhóm đôi và chọn cặp lên đóng vai theo tình huống.

Bước 2:

- HS lên chia sẻ (thể hiện qua đóng vai bằng lời đối thoại). Dự kiến câu trả lời của HS:
 - Minh sẽ ngăn Nam không nên sang xem vì theo lời cô giáo dạy thì BMVN rất nguy hiểm.
 - Hai bạn cùng bàn và đưa ra phương án gặp bác Hà để vận động bác không buôn bán BMVN và gặp các bác ở khu phố để cùng nhau đến nhà bác Hà vận động bác như:
 - Bác ơi, BMVN rất nguy hiểm, có thể phát nổ bất cứ lúc nào và sẽ gây thương tích hoặc tử vong cho bản thân Bác và cho mọi người nên Bác đừng buôn bán nữa nhé!
 - Hai bạn đến gặp các bác ở khu phố và mọi người xung quanh để vận động bác Hà không buôn bán BMVN.
 - Cho bác Hà xem những hình ảnh của các nạn nhân ảnh hưởng do BMVN để lại để bác thấy tác hại của BMVN mà không buôn bán phế liệu chiến tranh nữa.
- Học sinh nhận xét cách xử lí của Minh.

Bước 3:

- GV nêu câu hỏi với cả lớp:
- Nếu em có người thân hay người quen làm nghề này thì em nói gì với họ?
- Học sinh suy nghĩ và trả lời theo ý kiến cá nhân.

Dự kiến câu trả lời của HS:

- Bác ơi đừng mua bán phế liệu nữa, nguy hiểm lắm!
- Chú ơi, chú đừng đi rà tìm phế liệu nữa nhé! Nếu gặp BMVN, nó sẽ nổ nguy hiểm lắm!
- GV nhận xét tuyên dương.

⚙️ **Hoạt động: Vận dụng**

* Mục tiêu:

- Viết khẩu hiệu hoặc vẽ tranh tuyên truyền về tác hại của BMVN.

Bước 1: Làm việc cá nhân

- GV nêu yêu cầu HS viết khẩu hiệu hoặc vẽ tranh tuyên truyền về tác hại của BMVN.
- Học sinh thực hiện yêu cầu.

Bước 2: Chia sẻ nội dung.

- Đại diện 2-3 em trình bày khẩu hiệu hoặc tranh vẽ với cả lớp.
- Các bạn cùng nhận xét và tổng kết.

Bước 3: Dặn dò.

- HS có thể tiếp tục hoàn thiện tranh vẽ ở nhà, và đến tiết sau HS mang đến lớp dán vào góc thư viện lớp.
- Mỗi bạn sẽ là một tuyên truyền viên tích cực tại cộng đồng, địa phương em sinh sống để cho người thân và người dân ở xung quanh hiểu tác hại của BMVN và cách phòng, tránh.
- GV dặn HS về nhà chia sẻ với người thân về bài học, đặc biệt là cách phòng, tránh tai nạn BMVN.

PHỤ LỤC

Phụ lục 1: Tình huống đóng vai:

Bạn Nam rủ Minh sang nhà bác Hà làm nghề buôn bán phế liệu xem những vật giống BMVN có màu sắc và hình thù rất lạ. Nếu em là Minh em sẽ làm gì?

Phụ lục 2:

Người dân rà phá bom mìn, vật nổ để sinh sống hằng ngày.

Người dân làm công việc thu mua bom mìn, vật nổ ^{6,7}

Phụ lục 3:

Hình ảnh người dân thương tật do bom mìn, vật nổ

Một người dân bị thương tật do tai nạn BMVN ⁸

⁶ Nguồn ảnh: Báo Tuổi trẻ <https://tuoitre.vn/cho-bom-da-bot-cua-bom-1071445.htm>

⁷ Nguồn ảnh: Báo Điện tử, <https://baochinhphu.vn/tim-kiem-phe-lieu-nguyen-nhan-chinh-gay-tai-nan-bom-min-102161500.htm>

⁸ Nguồn ảnh: Báo Lao động Xã hội, <http://laodongxahoi.net/nang-cao-chat-luong-dich-vu-cong-tac-xa-hoi-cho-nan-nhan-bom-min-1314190.html>

Phụ lục 4: Các tổ chức tiến hành rà phá bom mìn, vật nổ tại các địa điểm

Công tác rà phá của Quân đội Nhân dân Việt Nam ⁹

Công tác rà phá BMVN của các tổ chức quốc tế tại VN ¹⁰

⁹ Nguồn ảnh: Trang Thông tin điện tử Trung Ương Đoàn TNCS HCM <https://www.vietnamplus.vn/viet-nam-no-luc-de-khong-con-anh-huong-tac-dong-cua-bom-min/703977.vnp>

¹⁰ Nguồn ảnh: Cổng thông tin điện tử Đảng Bộ Tỉnh Quảng Trị <https://tinhuyluongtri.vn/doi-nu-ra-pha-bom-min-o-quang-tri>

MÔN ĐẠO ĐỨC

CHỦ ĐỀ: KỸ NĂNG TỰ BẢO VỆ - TỰ TÌM KIẾM SỰ HỖ TRỢ NƠI CÔNG CỘNG

🌀 Mục tiêu tích hợp GDPTTNBMVN

- Nêu được một số tình huống liên quan đến BMVN cần tìm kiếm sự hỗ trợ.
- Biết vì sao phải tìm kiếm sự hỗ trợ.
- Biết tìm kiếm sự hỗ trợ khi cần thiết.

🌀 Đồ dùng dạy học nội dung tích hợp GDPTTNBMVN:

- GV: Máy tính, tivi chiếu nội dung bài. Tình huống đóng vai (phụ lục 1.2).

🌀 Gợi ý hoạt động dạy học nội dung tích hợp GDPTTNBMVN

🌀 Hoạt động 1: Xử lý tình huống

* Mục tiêu:

- Nêu được một số tình huống liên quan đến BMVN cần tìm kiếm sự hỗ trợ.
- Biết vì sao phải tìm kiếm sự hỗ trợ.
- Biết tìm kiếm sự hỗ trợ khi cần thiết.

* Cách tiến hành

Bước 1:

- GV nêu tình huống (Phụ lục 1).

Bước 2:

- Học sinh thảo luận nhóm 4 và nêu cách xử lý trong nhóm (mỗi bạn trong nhóm đưa ra một cách giải quyết và thống nhất là dùng phát quang bụi rậm, đánh dấu và đi báo cho bố mẹ và người lớn biết để xử lý vì nếu đúng là BMVN thì cần phải được xử lý nếu không sẽ gây nguy hiểm cho mọi người).

Bước 3: Đại diện 1-2 nhóm lên thể hiện cách xử lý theo tình huống.

Bước 4: Thảo luận về cách xử lý của mỗi nhóm dựa vào câu hỏi gợi ý dưới đây:

- Vì sao bạn lại dùng phát quang bụi rậm?
- Vì sao bạn lại gọi người lớn hoặc bố mẹ hỗ trợ?

🌀 Hoạt động 2: Vận dụng

* Mục tiêu:

- HS được luyện tập, vận dụng những kiến thức kỹ năng đã học ở hoạt động trên.

* Cách tiến hành:

Bước 1:

- GV nêu: bạn nào có thể kể một tình huống tương tự đã gặp và em đã xử lý như thế nào?
- Dự kiến tình huống học sinh đưa ra (Phụ lục 2) và đóng vai.

Bước 2:

- Các bạn khác đặt câu hỏi: vì sao bạn lại để vật lạ xuống và đi gọi người lớn?

Dự kiến câu trả lời của HS: vật lạ đó có thể là BMVN. Nếu là BMVN thì có thể phát nổ khi bạn ném và sẽ rất nguy hiểm. Vì vậy, cần tìm kiếm sự hỗ trợ của người lớn.

- GV nhận xét tổng kết nội dung:

BMVN còn có thể nằm rải rác ở mọi nơi và có nhiều hình dạng khác nhau. Chúng có thể phát nổ bất cứ lúc nào và gây nguy hiểm cho mọi người. Vì vậy khi gặp các vật có hình dạng giống BMVN, các em cần phải vận dụng các kỹ năng đã học để phòng, tránh và phải báo cho người lớn biết để xử lý.

- GV nhắc HS: về nhà nói với người thân về những nội dung em đã học được.

PHỤ LỤC

Phụ lục 1: Tình huống

- Em và các anh chị dọn dẹp vệ sinh, phát quang bụi rậm thì phát hiện một vật thể lạ giống BMVN. Em sẽ làm gì? Tại sao?

Phụ lục 2: Dự kiến tình huống học sinh đưa ra:

- Em cùng các bạn đang ra đồng chơi thả diều thì thấy một bạn nam đang cầm trên tay vật lạ hình tròn đã bị rỉ, bạn định ném vật lạ đó ra xa. Thấy vậy, chúng em kêu bạn dừng lại, đặt vật thể xuống gò đất trống, đánh dấu và tránh xa rồi đi gọi người lớn.

HOẠT ĐỘNG TRẢI NGHIỆM

Chủ đề: Hoạt động hướng đến xã hội - hoạt động xây dựng cộng đồng

🛠 Mục tiêu tích hợp GDPTTNBMVN:

Sau chủ đề này, HS có khả năng:

- Biết thể hiện sự đồng cảm và chia sẻ với người gặp hoàn cảnh khó khăn trong cuộc sống bao gồm những người bị tai nạn BMVN.

🛠 Công tác chuẩn bị

1. Cơ sở vật chất:

- Âm thanh, loa máy, micro, bàn ghế;
- Maket với chủ đề: Hoạt động trải nghiệm (hoạt động xây dựng cộng đồng - ứng xử với nạn nhân BMVN);
- Tivi hoặc máy chiếu.

2. Chuẩn bị của giáo viên và học sinh

- Giáo viên (Người dẫn chương trình và quản trò): Có thể mời GV Tổng phụ trách Đội phối hợp hỗ trợ.
 - Máy tính xách tay có kết nối Internet để cho học sinh nêu cảm xúc thông qua phần mềm Padlet khi học sinh trình bày suy nghĩ (nếu có điều kiện).
 - Các khẩu hiệu, áp phích tuyên truyền, các thông điệp truyền thông
- Phương án 1: Mời nạn nhân bị tai nạn BMVN tham gia giao lưu. Xây dựng kịch bản giao lưu với nạn nhân bị tai nạn BMVN
- Phương án 2:
 - “Câu chuyện về tấm gương của người khuyết tật vươn lên trong cuộc sống” (Phụ lục).
 - Chỗ ngồi cho các đội thi (tùy theo số lớp của khối 2)
 - Chỗ ngồi cho Ban giám khảo và thư kí
 - Phần thưởng (nếu có)
- Học sinh: Bảng con, bút dạ hoặc phấn viết. Đội văn nghệ của khối 2 luyện tập bài hát “Chúng em là thế giới ngày mai”.

🛠 Thời gian, địa điểm, đối tượng và kinh phí

- 1. Thời gian: Tổ chức vào Hoạt động trải nghiệm (sinh hoạt lớp) ngày thứ Sáu, tuần thứ hai trong tháng. Thời lượng tổ chức: 60 phút.
- 2. Địa điểm: Tại sân trường, phòng học bộ môn hoặc nhà đa năng (nếu có).
- 3. Đối tượng: Tất cả học sinh khối 2.
- 4. Kinh phí: Sự hỗ trợ của nhà trường và BCH Liên đội (nếu có).

🛠 Gợi ý hoạt động dạy học nội dung tích hợp GDPTTNBMVN

Hoạt động 1. Khởi động kết nối chủ đề - Trò chơi “CHUYỀN BÓNG”

- Hoạt động này nhằm giúp học sinh thể hiện cảm xúc, suy nghĩ của bản thân về những người không may bị tai nạn BMVN.
- GV thể hiện cụ thể như sau:
 - 1. Cho học sinh toàn khối tham gia trò chơi “CHUYỀN BÓNG”: mỗi em nêu một việc làm thể hiện cảm xúc của mình khi gặp những người không may bị tai nạn BMVN. Nếu có điều kiện về thiết bị, đường truyền Internet thì cho HS nêu trên phần mềm Padlet.
 - 2. Giáo viên kết luận: Chúng ta cần giúp đỡ những người không may bị tai nạn BMVN để giúp họ tự tin trong học tập, ổn định cuộc sống, tái hòa nhập với cộng đồng, giảm thiểu tổn thương cho họ.

Hoạt động 2: Tổ chức đóng vai, xử lý tình huống

Bước 1: GV nêu tình huống:

Trong giờ ra chơi, ba bạn Tình, Thương, Mến đang chơi nhảy dây ở giữa sân trường thì Tâm – bạn bị mất một tay, nói: Cho tớ chơi với!

Tình trả lời: Bạn làm sao mà nhảy được!

Trong tình huống này, nếu là Tình, Thương, các em sẽ làm gì?

Bước 2: GV mời bốn bạn xung phong thảo luận đóng vai.

Bước 3: Tổ chức cho học sinh đóng vai.

Bước 4: GV mời HS tham dự nêu cách xử lý tình huống trên.

GV kết luận: Bạn Tâm ở trong tình huống trên đã bị mất một tay do hậu quả của một vụ tai nạn BMVN. Trong cuộc sống, có nhiều người không may bị tai nạn (tai nạn giao thông, tai nạn do BMVN, ốm đau...), mọi sinh hoạt của họ trong cuộc sống gặp rất nhiều khó khăn do cơ thể không còn lành lặn. Họ rất cần sự cảm thông, chia sẻ và giúp đỡ. Vì vậy, chúng ta cần có thái độ cảm thông và tùy theo khả năng, điều kiện thực tế các em có thể giúp đỡ để họ không bị tổn thương.

Hoạt động 3:

Phương án 1: Giao lưu với người bị khuyết tật (nạn nhân bị tai nạn BMVN)

Dẫn chương trình (DCT): Các em thân mến! Có nhiều người bị tai nạn do nhiều nguyên nhân khác nhau, nhưng nguyên nhân chủ yếu là do thiếu hiểu biết, trong phần chia sẻ giao lưu tiếp theo, chúng ta sẽ được nghe câu chuyện có thật của một người khuyết tật tại địa phương mình.

DCT: Xin chào anh. Xin cảm ơn anh đã nhận lời đến giao lưu chia sẻ với các em hôm nay.

- Đầu tiên, anh cho biết có cảm nhận gì về sân chơi hôm nay của các em học sinh? (Nạn nhân chia sẻ xong).

DCT: Xin cảm ơn anh! Anh có thể cho biết vì sao mình bị mất cả hai chân không ạ. Anh bị nạn khi nào, trong trường hợp nào, anh có thể kể cho các em học sinh ở đây được không? (Nạn nhân chia sẻ xong).

DCT: Qua chia sẻ của anh – các bạn có thể thấy tai nạn BMVN thật là nguy hiểm phải không ạ.

DCT: Từ khi xảy ra tai nạn, chắc anh đã và đang gặp rất nhiều khó khăn và thiệt thòi trong cuộc sống và học tập, anh có thể chia sẻ về điều này? (Nạn nhân chia sẻ).

DCT: Vâng hậu quả của tai nạn BMVN thật khôn lường, nó đã lấy đi một phần cơ thể của anh và làm anh từ bỏ giấc mơ vào đại học. Vậy, điều gì khiến anh không tự ti mà vẫn hòa nhập bình thường trong cuộc sống?

DCT: Câu hỏi cuối cùng, anh có lời nhắn nhủ gì đến các em khi tham gia sân chơi này?

DCT: Xin cảm ơn anh và chúc anh có nhiều sức khỏe; luôn lạc quan và có nhiều niềm vui trong cuộc sống!

- Để chia sẻ với anh trong cuộc sống, hôm nay, các bạn học sinh khối 2 đã tổ chức quyền góp và có một phần quà nhỏ gửi tặng anh. Chúc anh thật nhiều sức khỏe nhé!

Phương án 2. Thi kể chuyện về người khuyết tật vươn lên trong cuộc sống

Dẫn chương trình:

* Giới thiệu

- Ban giám khảo Thư kí hội thi
- Các đội thi (Mỗi lớp cử 1 đội gồm 3 HS)

* Nêu thể lệ phần thi

- Mỗi đội sẽ nhận được 3 bản in “Câu chuyện về tấm gương của người khuyết tật vươn lên trong cuộc sống” (Phụ lục).
- Mỗi đội phân công 1 bạn kể lại câu chuyện; 2 bạn còn lại mỗi bạn trả lời 1 câu hỏi được nêu ở cuối câu chuyện.
- Thời gian mỗi đội được chuẩn bị khoảng 10 phút.
- Các đội bốc thăm thứ tự trình bày.
 - Yêu cầu về kể chuyện: Rõ ràng, tự nhiên, phối hợp lời kể với điệu bộ, nét mặt; biết thay đổi giọng kể cho phù hợp với diễn biến của câu chuyện.
 - Yêu cầu về trả lời câu hỏi: Ngắn gọn, đủ ý.
 - Thời gian dành cho mỗi đội khoảng 5 phút.

* Tổ chức cho các đội thi:

- Lần lượt từng đội lên trình bày.
- Ban giám khảo: Chấm điểm độc lập. Cho điểm từng mục (điểm kể chuyện, điểm trả lời câu hỏi 1; điểm trả lời câu hỏi 2 của mỗi đội) và ghi lại, chuyển cho thư kí.
- Thư kí tập hợp và cộng điểm của Ban giám khảo cho mỗi đội.
- HS hát tập thể 1-2 bài trong thời gian thư kí tổng hợp điểm cho các đội.

DCT: Công bố kết quả và mời GV hoặc đại diện nhà trường trao thưởng cho các đội (nếu có).

Hoạt động 4: Kết thúc

GV: Đến giữa các khối lớp, chọn một nhóm HS cầm khẩu hiệu tuyên truyền với thông điệp “Chung tay giảm thiểu tình trạng dễ bị tổn thương với người khuyết tật”.

GV hỏi: Thông điệp các em đang cầm trên tay mang ý nghĩa gì?

GV yêu cầu 2-3 HS trả lời câu hỏi sau đó chốt lại kiến thức:

Thông điệp trên nhắc nhở chúng ta cần thể hiện sự đồng cảm và chia sẻ với người gặp hoàn cảnh khó khăn trong cuộc sống bao gồm những người bị tai nạn BMVN.

Kết thúc hoạt động, GV mời đội văn nghệ lên biểu diễn bài hát: “Chúng em là thế giới ngày mai” hoặc cho tất cả HS cùng hát.

PHỤ LỤC

Chuyện của bạn Hoàng Văn A

Bạn Hoàng Văn A ở tỉnh Quảng Trị. Bạn A bị tai nạn năm 1998, khi đang học lớp 4. Hôm đó, trên đường đi chăn trâu cùng các bạn, bạn Anhìn thấy một vật lạ tròn tròn bèn dùng búa đập. Tai nạn xảy ra đã cướp đi cánh tay trái của bạn A. Gần 2 năm sau, ba của bạn A cũng bị chết trong một tai nạn BMVN khi đi nhặt phế liệu ở làng bên. Cuộc sống gia đình bạn A từ đó gặp rất nhiều khó khăn. Sau hơn một tháng nằm viện, bạn A tiếp tục đi học. Chỉ còn 1 tay, sức khỏe lại yếu hơn do ảnh hưởng của tai nạn, nên A gặp rất nhiều khó khăn trong học tập và sinh hoạt cá nhân. Tuy vậy, bạn vẫn khắc phục để đi học và đuổi kịp các bạn trong lớp. Năm đó, bạn A đạt học sinh tiên tiến và tiếp tục học lên lớp 5.

Câu hỏi thảo luận

1. Bạn A đã gặp khó khăn gì trong cuộc sống? Mặc dù gặp khó khăn nhưng bạn đã vươn lên trong cuộc sống như thế nào?
2. Nếu được nói một câu nhận xét về bạn A thì em sẽ nói gì?

LỚP 3

MÔN TỰ NHIÊN XÃ HỘI

CHỦ ĐỀ TRƯỜNG HỌC: HOẠT ĐỘNG KẾT NỐI VỚI XÃ HỘI CỦA TRƯỜNG HỌC

🌸 Mục tiêu tích hợp GDPTTNBMVN:

- Tham gia các hoạt động đền ơn, đáp nghĩa nhân dịp kỉ niệm ngày thành lập Quân đội nhân dân Việt Nam hoặc ngày Thương binh liệt sĩ do nhà trường tổ chức bao gồm việc hỗ trợ, giúp đỡ người khuyết tật, những nạn nhân do chiến tranh gây ra.

🌸 Thiết bị dạy học và học liệu nội dung tích hợp GDPTTNBMVN:

- Giáo viên: Các hình ảnh minh họa, các hình ảnh ghi lại các hoạt động đền ơn đáp nghĩa, nhân đạo trong những năm qua tại địa phương và một số địa phương khác.
- Học sinh: Tìm hiểu các hoạt động đền ơn đáp nghĩa tại địa phương và trên cả nước.

🌸 Gợi ý hoạt động dạy học nội dung tích hợp GDPTTNBMVN:

🌸 Hoạt động 1: Tìm hiểu các hoạt động đền ơn đáp nghĩa do nhà trường tổ chức

* Mục tiêu:

- Nêu được một số hoạt động đền ơn, đáp nghĩa nhân dịp kỉ niệm ngày thành lập Quân đội nhân dân Việt Nam (hoặc ngày Thương binh liệt sĩ) do nhà trường tổ chức.

* Cách tiến hành: Làm việc cả lớp, quan sát và trả lời câu hỏi.

- GV chiếu hoặc kể cho HS nghe những hoạt động đền ơn, đáp nghĩa giúp đỡ người tàn tật mà HS trường mình và thanh, thiếu niên địa phương đã tham gia trong những năm qua.
 - GV: Các em hãy nêu tên các hoạt động và ý nghĩa của những việc làm trên?
 - HS thảo luận cá nhân

Gợi ý câu trả lời: Các hoạt động đó đã thể hiện HS trường mình và thanh, thiếu niên địa phương (thăm Bà mẹ Việt Nam Anh hùng, gia đình thương binh, liệt sĩ; dọn vệ sinh thấp nền tri ân nhân dịp Lễ 27.7; thấp nhang tại Nghĩa trang Liệt sĩ xã sau lễ chào cờ đầu năm mới...) đã phát huy được truyền thống tốt đẹp “Uống nước nhớ nguồn”, “Ăn quả nhớ người trồng cây” của dân tộc.

🌸 Hoạt động 2: Vận dụng

* Mục tiêu:

- HS xác định, trình bày được các việc làm phù hợp của bản thân trong các hoạt động đền ơn đáp nghĩa, giúp đỡ người tàn tật tại địa phương ...

* Cách tiến hành:

Bước 1: GV tổ chức cho HS thảo luận nhóm câu hỏi:

- GV nêu câu hỏi: Các em có thể làm gì để tham gia hưởng ứng hoạt động đền ơn, đáp nghĩa giúp đỡ người tàn tật nhân dịp kỉ niệm ngày Thành lập Quân đội nhân dân Việt Nam (hoặc ngày Thương binh liệt sĩ, ngày Vì người nghèo...?)
- Nhóm trưởng điều hành các bạn trao đổi, nói cho nhau nghe những việc có thể làm như:
- Tiết kiệm tiền quyên góp xây quỹ đền ơn đáp nghĩa, hỗ trợ người tàn tật.
- Đến thăm và tặng quà gia đình có công, gia đình thương binh, liệt sĩ.
- Tham gia lao động công ích, dọn vệ sinh, dâng hương khu nghĩa trang, khu tưởng niệm, ...
- Tham gia hành trình về địa chỉ đỏ; thăm, sinh hoạt tại các Di tích lịch sử tại địa phương

Bước 2.

- Đại diện một số nhóm trình bày kết quả thảo luận trước cả lớp. HS các nhóm khác nhận xét, bổ sung.

Bước 3: Kết luận

- Là học sinh chúng ta thể hiện lòng nhân ái, biết ơn của mình đối với các chiến sĩ, những người có công bảo vệ Tổ quốc bằng những hành động nhỏ, góp phần phát huy truyền thống tốt đẹp của dân tộc.

Hoạt động 3: Củng cố

- GV cho học sinh nêu các hoạt động đền ơn và ý nghĩa của các hoạt động đó. Đồng thời nhắc các em, về nhà nói với người thân nội dung bài học ngày hôm nay.
- GV chốt: Tích cực tham gia vào những hoạt động đền ơn đáp nghĩa tại địa phương do địa phương và nhà trường tổ chức: Thăm Bà mẹ Việt Nam Anh hùng, gia đình thương binh, liệt sĩ; dọn vệ sinh, thấp nển tri ân, nhân dịp Lễ 27.7; thấp nhang tại Nghĩa trang Liệt sĩ xã sau lễ chào cờ đầu năm mới; Hành trình về địa chỉ Đỏ... Bằng những việc làm cụ thể, thiết thực, vừa sức (tham gia dọn vệ sinh, dâng hương nghĩa trang, đến thăm tặng quà các gia đình chính sách nhân dịp lễ, tết, giúp đỡ người khó khăn bằng những việc làm vừa sức, tham gia bảo vệ di tích lịch sử tại địa phương...), chúng ta đã và đang phát huy được truyền thống tốt đẹp “Uống nước nhớ nguồn”, “Ăn quả nhớ người trồng cây” “Tinh thần tương thân tương ái”... của dân tộc.

HOẠT ĐỘNG TRẢI NGHIỆM

Chủ đề: Hoạt động hướng đến xã hội - Hoạt động xây dựng cộng đồng

Mục tiêu tích hợp GDPTTNBMVN:

- Tham gia một số hoạt động tình nguyện, nhân đạo, giáo dục truyền thống do nhà trường, địa phương tổ chức bao gồm hoạt động ủng hộ, hỗ trợ cho nạn nhân BMVN.

Thiết bị dạy học và học liệu nội dung tích hợp GDPTTNBMVN:

Đối với giáo viên:

- Tìm hiểu thu thập thông tin, chọn lọc một số đối tượng: thương bệnh binh/người khó khăn, tàn tật/ trẻ em khuyết tật... Liên hệ với gia đình để thống nhất thời gian.
- Quyên góp, vận động các nguồn quỹ từ HS, GV và các nhà hảo tâm, mạnh thường quân... (nếu có)
- Loa tay, còi.
- Các dụng cụ phục vụ hoạt động lao động dọn vệ sinh.
- Đối với học sinh:
- Học sinh tập trung đúng giờ, đúng vị trí quy định.
- Chuẩn bị trang phục các dụng cụ cần thiết tham gia trong chương trình sinh hoạt.

* Điều kiện thực hiện: Thời tiết thuận lợi, không chọn nhà đối tượng thăm hỏi quá xa trường.

Gợi ý hoạt động dạy học nội dung tích hợp GDPTTNBMVN:

1. Tổ chức hoạt động

* Mục tiêu:

- HS tham gia một số hoạt động tình nguyện, nhân đạo, giáo dục truyền thống do nhà trường tổ chức hỗ trợ cho nạn nhân BMVN.

* Cách tiến hành:

- Thực hiện ngoài giờ lên lớp.
- Mỗi lớp (khối 3) cử 2 đại diện.

Bước 1: Ổn định tổ chức

- Tập trung lực lượng, kiểm tra số lượng học sinh.

- Tuyên bố lý do, giới thiệu thành phần tham gia. Giáo viên, học sinh các lớp khối 3, mỗi lớp cử đại diện 2 HS.
- Nêu mục tiêu của hoạt động.
- Thống nhất với HS tinh thần tham gia: Tự nguyện, nghiêm túc, an toàn.

Bước 2: Tổ chức di chuyển đến địa điểm

- GV trực tiếp tham gia cùng học sinh, quan sát nhắc nhở, kiểm soát việc các em di chuyển đến địa điểm cần đến.

Bước 3: Tổ chức hoạt động tại các địa điểm.

Hoạt động 1. Thăm hỏi

- Đại diện giáo viên khối 3 trao quà (nếu có), hỏi thăm tình hình sức khỏe, trò chuyện, chia sẻ những khó khăn, vất vả trong cuộc sống của gia đình.
- HS lắng nghe, tham gia hỏi thăm...

Hoạt động 2: Tham gia hỗ trợ dọn vệ sinh, sắp xếp đồ đạc gọn gàng ngăn nắp

- GV và ban phụ trách triển khai phân công công việc cụ thể và yêu cầu làm việc theo hướng dẫn, cẩn thận, ngăn nắp.
- HS khối 3 tham gia quét dọn vệ sinh nhà ở, sân vườn...
- GV theo dõi giúp đỡ, hỗ trợ các em hoàn thành nhiệm vụ.

Hoạt động 3: Giáo dục truyền thống

- Cho học sinh phát biểu cảm tưởng khi tham gia và hoàn thành công việc
- Nêu ý nghĩa của hoạt động.
- Gợi ý câu trả lời của HS Thể hiện tấm lòng nhân ái, sự tri ân đối với đối tượng chính sách, sự quan tâm chia sẻ, động viên đối với những mảnh đời bất hạnh, khó khăn trong cuộc sống gặp phải các tai nạn BMVN...

Bước 4: Tổng kết hoạt động

- HS tự đánh giá và đánh giá lẫn nhau về sự tham gia các hoạt động trên .
- GV phụ trách nhận xét tinh thần tham gia các hoạt động của học sinh, khen ngợi các em tham gia tích cực, biết quan tâm chia sẻ, bày tỏ sự quan tâm đối với các cô chú, gia đình nạn nhân.

Bước 5: Giao nhiệm vụ tuần sau

GV giao nhiệm vụ:

- Về nhà chia sẻ những hoạt động và cảm nhận của các em sau chuyến thiện nguyện cùng với gia đình và các bạn khác.
- Chuẩn bị cho chương trình sinh hoạt tuần sau.

2. Kết thúc hoạt động

3. Điểm danh HS đảm bảo đủ số lượng

4. Đưa HS về điểm tập kết ban đầu. Dặn dò các em đi về cẩn thận an toàn.

LỚP 4

MÔN KHOA HỌC

CHỦ ĐỀ: CON NGƯỜI VÀ SỨC KHOẺ - AN TOÀN TRONG CUỘC SỐNG - PHÒNG TRÁNH ĐUỐI NƯỚC

Yêu cầu cần đạt nội dung tích hợp GDPTTNBMVN:

- Nêu được một số việc nên làm và không nên làm để phòng tránh tai nạn đuối nước, đặc biệt không được tắm trong những hố bom cũ còn sót lại sau chiến tranh.
- Có ý thức phòng tránh tai nạn đuối nước và vận động các bạn cùng thực hiện.

Đề dùng dạy học nội dung tích hợp GDPTTNBMVN:

- Đối với GV:
 - TV có kết nối máy vi tính (hoặc phương tiện trình chiếu khác).
 - Kế hoạch bài dạy
 - Tranh có hình ảnh các bạn nhỏ đang tắm trong hố bom cũ.
 - Bảng nhóm, tranh ảnh sưu tầm, phiếu bài tập.

Gợi ý hoạt động dạy học nội dung tích hợp GDPTTNBMVN

Hoạt động 1: Tìm hiểu nguyên nhân dẫn đến tai nạn đuối nước

* Mục tiêu:

- Nêu được một số việc nên làm và không nên làm để phòng tránh tai nạn đuối nước, đặc biệt không được tắm trong những hố bom cũ còn sót lại sau chiến tranh.

* Cách tiến hành:

Bước 1:

- GV tổ chức cho HS xem tranh các bạn nhỏ đang tắm trong một hố bom cũ (Phụ lục).
- GV nêu câu hỏi và yêu cầu HS trả lời:
 - Qua hình ảnh vừa xem ở tranh trên, các em cho biết có những nguy cơ nào có thể xảy ra khi chơi gần sông, suối, hồ, ao, hố bom cũ có nước...?

Dự kiến câu trả lời của HS: Có thể xảy ra tai nạn đuối nước. Ngoài ra, việc tắm hoặc đùa nghịch ở hố bom còn dẫn đến các tai nạn khác như bị đứt tay, chân do mảnh bom còn sót lại hoặc làm BMVN bị kích hoạt, phát nổ gây thương vong.

Bước 2:

- GV tổ chức cho HS hoạt động nhóm để thảo luận những việc nên làm và những việc không nên làm để phòng tránh tai nạn đuối nước khi chơi gần khu vực có sông, suối, hồ, ao, hố bom cũ có chứa nước...
- GV nêu câu hỏi:
 - Câu hỏi 1: Những việc nào nên làm để tránh tai nạn đuối nước?

Dự kiến câu trả lời của HS: Nên tắm ở nơi an toàn, có người lớn hỗ trợ, sử dụng phao tắm, áo phao.

- Câu hỏi 2: Những việc nào không nên làm để phòng tránh tai nạn đuối nước?

Dự kiến câu trả lời của HS: Không nên tự ý xuống chơi ở sông, hồ, suối mà không có người lớn hỗ trợ, giúp đỡ khi cần thiết; tắm sông, hồ, suối, mà không sử dụng phao bơi, áo phao... Đặc biệt không chơi hoặc tắm ở hố bom cũ kể cả có áo phao hoặc người lớn đi cùng vì có thể ở đó còn BMVN sót lại.

🌸 Hoạt động 2: Vận dụng

* Mục tiêu:

- Tham gia tuyên truyền để mọi người cùng ý thức về việc phòng tránh tai nạn đuối nước.

* Cách tiến hành:

GV tổ chức cho học sinh thực hiện Trò chơi sắm vai xử lý tình huống.

Bước 1:

- GV nêu tình huống hoặc có thể chiếu tình huống và yêu cầu HS đọc tình huống:

Có một nhóm HS cùng trên đường đi học về. Một bạn nhìn thấy ven bờ sông (suối, hồ, ao, hố bom...) có những bông hoa đẹp đang nở rộ. Bạn có ý muốn hái hoa mang về nhà cắm. Nếu em/bạn có mặt ở đó, em/bạn sẽ khuyên bạn điều gì?

- Nhóm trưởng điều khiển các bạn thảo luận và đưa ra lời khuyên với các bạn.

Bước 2:

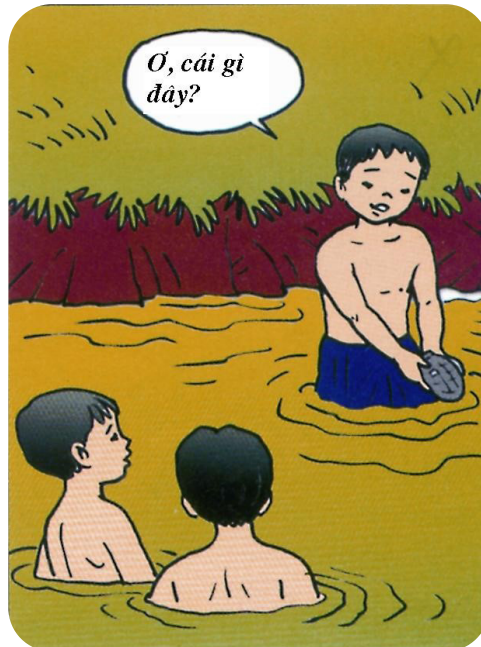
- Đại diện một số nhóm trình bày kết quả thảo luận trước lớp. HS nhóm khác bổ sung.
- GV chốt lại kiến thức: Những khả năng có thể xảy ra:
 - Nếu là ao, hồ: Có thể trượt chân hoặc ngã chúi xuống khi cúi để hái hoa dẫn đến đuối nước.
 - Nếu là hố bom: Ngoài khả năng có thể bị đuối nước, còn có thể bị tai nạn do mảnh BMVN sót lại gây đứt tay, chân; nặng hơn có thể làm BMVN còn sót lại phát nổ gây thương vong.
- Kết thúc tiết học, GV nhắc HS về nói với người thân về những việc nên và không nên làm để phòng tránh đuối nước. Đặc biệt, không tắm rửa ở hố bom.

PHỤ LỤC

Hình ảnh vẽ các bạn nhỏ tắm trong hố bom cũ

Hố bom cũ có nước tại Nha Trang ¹¹

¹¹ Nguồn ảnh: Báo Tuổi trẻ Online <https://tuoitre.vn/ho-bom-o-dai-lo-tran-phu-nha-trang-481920.htm>

MÔN ĐẠO ĐỨC

CHỦ ĐỀ: NHÂN ÁI - CẢM THÔNG, GIÚP ĐỠ NGƯỜI GẶP KHÓ KHĂN

🌸 Yêu cầu cần đạt nội dung tích hợp GDPTTNBMVN:

- Nêu được một số biểu hiện của sự cảm thông, giúp đỡ người gặp khó khăn bao gồm cả người gặp khó khăn do tai nạn BMVN.
- Biết vì sao phải cảm thông giúp đỡ người gặp khó khăn bao gồm cả người gặp khó khăn do tai nạn BMVN.
- Sẵn sàng giúp đỡ người gặp khó khăn bao gồm cả người gặp khó khăn do tai nạn BMVN phù hợp với khả năng của bản thân.

🌸 Đồ dùng dạy học nội dung tích hợp GDPTTNBMVN:

Đối với GV:

- Tranh ảnh về những người tàn tật, người gặp khó khăn.
- TV có kết nối máy vi tính (hoặc phương tiện trình chiếu khác).
- Kế hoạch bài dạy

Đối với HS:

- Bảng nhóm, tranh ảnh sưu tầm, phiếu bài tập.

🌸 Gợi ý hoạt động dạy học nội dung tích hợp GDPTTNBMVN:

🌸 Hoạt động 1: Tìm hiểu thế nào là người gặp khó khăn bao gồm cả người gặp khó khăn do tai nạn BMVN

* Mục tiêu:

- Nêu được thế nào là người gặp khó khăn bao gồm cả người gặp khó khăn do tai nạn BMVN

* Cách tiến hành:

Bước 1: GV cho học sinh xem tranh, quan sát tranh và nêu yêu cầu cần quan sát

Bước 2: GV nêu câu hỏi và yêu cầu HS trả lời

- Câu hỏi 1: Tranh vẽ gì?

Gợi ý câu trả lời của HS: Tranh vẽ người bị tàn tật; người gặp khó khăn do đang bị tai nạn, kể cả tai nạn do BMVN, người vô gia cư...

- Câu hỏi 2: Những người ấy đang gặp khó khăn gì?

Gợi ý câu trả lời của HS: Đi lại khó khăn; bị đói, rét...

🌸 Hoạt động 2: Thảo luận về sự cần thiết phải giúp đỡ người gặp khó khăn

* Mục tiêu:

- Biết vì sao phải cảm thông giúp đỡ người gặp khó khăn bao gồm cả người gặp khó khăn do tai nạn BMVN.
- Sẵn sàng giúp đỡ người gặp khó khăn bao gồm cả người gặp khó khăn do tai nạn BMVN phù hợp với khả năng của bản thân.

* Cách tiến hành:

Bước 1:

- GV tổ chức cho HS thảo luận nhóm để trả lời các câu hỏi:
 - 1. Tại sao phải giúp đỡ người gặp khó khăn (người bị khuyết tật bẩm sinh, người yếu thế, vô gia cư, người khó khăn do bị tai nạn, kể cả tai nạn do BMVN)?
 - 2. Nêu một số việc nên làm để giúp đỡ những người gặp khó khăn bao gồm cả người gặp khó khăn do tai nạn BMVN?

- 3. Nêu một số việc không nên làm đối với người gặp khó khăn bao gồm cả người gặp khó khăn do tai nạn BMVN?

Bước 2:

- Đại diện các nhóm lên trình bày trước lớp. HS nhóm khác bổ sung.
- GV chốt lại kiến thức:
 - Cần phải giúp đỡ người gặp khó khăn vì họ chịu nhiều đau khổ, thiệt thòi, họ thường gặp nhiều khó khăn trong cuộc sống; giúp họ tự tin hơn trong cuộc sống. Đó cũng là những việc làm cần thiết thể hiện truyền thống nhân ái của người Việt Nam.
 - Một số việc nên làm để giúp đỡ người gặp khó khăn: Luôn cảm thông, chia sẻ với người khó khăn; giúp đỡ người gặp khó khăn khi có điều kiện. Ví dụ: giúp đỡ người khiếm thị, người tàn tật qua đường; đóng góp tiền của để hỗ trợ người nghèo, người vô gia cư, người khuyết tật, người bị tai nạn BMVN...
 - Một số việc không nên làm đối với người gặp khó khăn như trêu đùa, coi thường, kỳ thị...

PHỤ LỤC

Một số hình ảnh về người khuyết tật gặp khó khăn trong cuộc sống:

Tình nguyện viên đang hỗ trợ người khuyết tật¹²

Chính quyền địa phương đang hỗ trợ người khuyết tật trong giai đoạn giãn cách xã hội do dịch Covid-19¹³

Một giáo viên là người khuyết tật¹⁴

Những người khuyết tật đang làm việc¹⁵

¹² Nguồn ảnh: Báo Tuổi trẻ Online <https://tuoitre.vn/hoc-cach-chia-se-voi-nguoi-khuyet-tat-670443.htm>

¹³ Nguồn ảnh: <http://asvho.vn/top-11-tam-guong-nguoi-khuyet-tat-tieu-bieu-nhat-cua-viet-nam-a143.html>

¹⁴ Nguồn ảnh: Báo Thanh Niên <https://thanhnien.vn/nguoi-mu-nguoi-khuyet-tat-ban-ve-so-tphcm-xuc-dong-nhan-qua-giua-dich-covid-19-post1099290.html>

¹⁵ Nguồn ảnh: Báo Tin tức <https://baotintuc.vn/anh/cuoc-song-o-noi-cua-nhung-nguoi-khuyet-tat-20170124185404960.htm>

HOẠT ĐỘNG TRẢI NGHIỆM

Chủ đề: Hoạt động hướng đến xã hội - hoạt động xây dựng cộng đồng

Yêu cầu cần đạt nội dung tích hợp GDPTTNBMVN

- Thăm bảo tàng, gặp gỡ nhân vật cựu chiến binh.
- Tham gia tích cực vào các hoạt động đền ơn đáp nghĩa và hoạt động giáo dục truyền thống ở địa phương.

Đồ dùng dạy học

- Đối với GV:
 - Phương tiện đi lại để HS tới thăm bảo tàng, gặp gỡ nhân vật cựu chiến binh.
 - Chương trình thăm quan bảo tàng¹⁶, kịch bản trò chuyện gặp gỡ cựu chiến binh.
- Đối với HS:
 - Tập vở, bút viết... để ghi chép; máy ảnh, điện thoại để chụp ảnh, quay phim, ghi âm (nếu được phép).
 - Đồ dùng thiết yếu của cá nhân.

Gợi ý hoạt động dạy học nội dung tích hợp GDPTTNBMVN

Hoạt động 1: Tập trung học sinh

*** Mục tiêu**

- Ổn định đội ngũ.
- Học sinh nắm được lộ trình trải nghiệm, mục đích trải nghiệm, hình thức trải nghiệm.

*** Cách tiến hành**

- Ổn định đội hình, điểm danh báo cáo.
- Phổ biến lộ trình, mục đích, cách thức trải nghiệm.
- Dặn dò HS giữ gìn an toàn trong quá trình trải nghiệm.
- Lưu ý việc giữ trật tự, vệ sinh trong quá trình trải nghiệm, bảo vệ các cổ vật, tôn trọng nhân vật người cựu chiến binh.

Hoạt động 2: Thăm Bảo tàng

*** Mục tiêu**

- Học sinh biết được các thông tin về lịch sử, nhân vật, sự kiện... thông qua việc quan sát, lắng nghe, trải nghiệm hệ thống hiện vật được trưng bày.
- Tự hào về truyền thống dân tộc, biết ơn các anh hùng dân tộc.
- Ứng xử có văn hóa khi tham quan bảo tàng.

*** Cách tiến hành**

- Phối hợp với hướng dẫn viên bảo tàng hướng dẫn học sinh tham quan trải nghiệm các hiện vật, tranh, ảnh...
- Trong quá trình tham quan:
 - Động viên học sinh đặt câu hỏi tương tác với hướng dẫn viên bảo tàng, cô giáo về những thông tin liên quan đến các vật dụng được trưng bày.
 - Trong quá trình tham quan cần ghi chú vấn đề các nhân vật, sự kiện, mốc thời gian, lưu ý, điểm đặc biệt... vào sổ tay.
 - Phát biểu cảm nghĩ về những hiện vật được trưng bày, được nghe kể.
- Nhắc nhở học sinh không chạm vào hiện vật, thực hiện các nội quy của viện bảo tàng, tập trung và giữ trật tự trong quá trình tham quan trải nghiệm.

Hoạt động 3: Giao lưu với cựu chiến binh

*** Mục tiêu**

- Nắm được các sự kiện lịch sử, mốc thời gian, nhân vật từ nhân chứng sống của lịch sử.

¹⁶ Bảo tàng hoặc Trung tâm trưng bày hoạt động khắc phục hậu quả bom mìn, vật nổ có ở địa phương

- Phát triển phẩm chất yêu nước, năng lực giao tiếp, hợp tác.

* Cách tiến hành

- Ổn định vị trí giao lưu gặp gỡ với nhân vật cựu chiến binh.
- Giới thiệu nhân vật cựu chiến binh: họ và tên, là nhân chứng lịch sử trong kháng chiến chống giặc cứu nước qua các thời kì, giải thích thuật ngữ “cựu chiến binh”.
- Hướng dẫn học sinh trật tự trong quá trình nghe nhân vật cựu chiến binh kể chuyện, thuyết minh.
- Lưu ý học sinh ghi lại những chi tiết quan trọng, những tình tiết nổi trội, hấp dẫn trong câu chuyện được nghe kể.
- Tổ chức cho học sinh giao lưu, thăm hỏi cựu chiến binh:
 - Nêu một số câu hỏi về nhân vật, sự kiện trong câu chuyện được nghe kể.
 - Thăm hỏi về sức khỏe, công việc, gia đình của cựu chiến binh.
- Học sinh phát biểu cảm nghĩ về buổi nói chuyện, về câu chuyện được nghe kể, về các nhân vật, sự kiện.
- Nói lời cảm ơn, tặng quà ý nghĩa với cựu chiến binh.

🌀 Hoạt động 4: Tổng kết

* Mục tiêu

- Học sinh thể hiện được kết quả của việc tham quan bảo tàng, gặp gỡ giao lưu với nhân vật cựu chiến binh bằng những hình thức phù hợp: viết bài thu hoạch chia sẻ cảm xúc buổi trải nghiệm; vẽ tranh và thuyết minh về nhân vật, hiện vật; kể lại buổi trải nghiệm cho người thân cùng nghe.
- Tham gia tích cực vào các hoạt động đền ơn đáp nghĩa và hoạt động giáo dục truyền thống ở địa phương như giúp đỡ những thương binh, cựu chiến binh ở địa phương; bảo vệ, giữ gìn các di tích lịch sử, thăm nghĩa trang liệt sĩ.

* Cách tiến hành

- Yêu cầu học sinh thể hiện kết quả buổi trải nghiệm bằng một trong các hình thức sau:
 - Viết bài thu hoạch ngắn về buổi trải nghiệm.
 - Vẽ tranh về các hiện vật, anh hùng... kèm thuyết minh.
 - Tổng hợp tranh, ảnh... từ buổi tham quan, trải nghiệm.
- Tổ chức triển lãm, giao lưu để học sinh được trình bày kết quả của mình.
- Phối hợp với các tổ chức địa phương như đoàn thanh niên, hội cựu chiến binh, tham gia các hoạt động đền ơn đáp nghĩa, hoạt động truyền thống tại địa phương, dâng hương nghĩa trang liệt sĩ nhân ngày 27/7; tặng quà và giúp đỡ các gia đình thương binh, liệt sĩ, cựu chiến binh nơi em sinh sống; chia sẻ, cảm thông với các bạn cùng trang lứa bị di chứng BMVN, chất độc đi-ô-xin.

* **Lưu ý:** Nếu địa phương nào không có điều kiện đưa HS đi thăm bảo tàng hoặc gặp gỡ cựu chiến binh... thì giáo viên có thể linh hoạt để xem xét tích hợp vào bài dạy trong chương trình cho phù hợp.

LỚP 5

MÔN KHOA HỌC

CHỦ ĐỀ: CHẤT: ĐẤT - VẤN ĐỀ Ô NHIỄM, XÓI MÒN ĐẤT VÀ BẢO VỆ MÔI TRƯỜNG ĐẤT

🔗 Mục tiêu tích hợp GDPTTNBMVN:

- Học sinh thu thập được thông tin, hình ảnh về các nguyên nhân gây ô nhiễm môi trường đất trong đó có nguyên nhân là do BMVN còn sót lại sau chiến tranh.
- Nêu được đặc điểm của BMVN; mối nguy hiểm từ BMVN còn sót lại trong lòng đất.

🔗 Thiết bị dạy học và học liệu nội dung tích hợp GDPTTNBMVN:

- GV: các phương tiện Tivi, máy tính; các thông tin, hình ảnh về ô nhiễm môi trường đất do các hố bom, BMVN còn sót lại sau chiến tranh.
- HS: Tìm hiểu thu thập thông tin, hình ảnh về các nguyên nhân gây ô nhiễm môi trường đất trong đó có nguyên nhân là do BMVN còn sót lại sau chiến tranh.

🔗 Gợi ý hoạt động dạy học nội dung tích hợp GDPTTNBMVN:

🔗 Hoạt động 1: Trưng bày hình ảnh, chia sẻ thông tin

* Mục tiêu:

- Học sinh thu thập, mô tả, nhận xét được các thông tin, hình ảnh về các nguyên nhân gây ô nhiễm môi trường đất trong đó có nguyên nhân là do BMVN còn sót lại sau chiến tranh.

* Cách tiến hành:

Bước 1: HS làm việc theo nhóm

- HS nhắc lại một số nguyên nhân gây ô nhiễm môi trường đất vừa học, HS đưa các hình ảnh, thông tin thu thập được, trình bày, mô tả và nêu nhận xét về các hình ảnh, thông tin đã thu thập được cho cả nhóm cùng theo dõi, trao đổi.

Bước 2: Hoạt động cả lớp

- Đại diện 2 nhóm trình bày lại trước lớp, học sinh theo dõi, nêu nhận xét, bày tỏ ý kiến về các hình ảnh thông tin bạn trình bày.
- GV có thể bổ sung thông tin và cho học sinh xem một số hình ảnh về sự ô nhiễm môi trường (Phụ lục 2).

Bước 3: Kết luận

Có nhiều nguyên nhân dẫn đến ô nhiễm môi trường đất. Trong đó, BMVN còn sót lại sau chiến tranh trong lòng đất là một trong những nguyên nhân cực kỳ nguy hiểm.

🔗 Hoạt động 2:

* Mục tiêu:

- HS nêu được đặc điểm của BMVN; mối nguy hiểm từ BMVN còn sót lại trong lòng đất và cách phòng tránh.

* Cách tiến hành:

Bước 1: Hoạt động cả lớp

- Cho HS xem hình ảnh về BMVN.
- HS quan sát, nêu đặc điểm của bom, mìn, vật nổ

- Dự kiến câu trả lời của HS: BMVN có nhiều hình dạng khác nhau, khó phát hiện, nhiều loại BMVN bị hoen/gỉ, ẩn trong lòng đất.

Bước 2:

- HS cùng nhau thảo luận theo nhóm về mối nguy hiểm của BMVN còn sót lại trong lòng đất.
- GV đưa ra thêm hình ảnh và một số số liệu thống kê tỉ lệ đất bị ô nhiễm trên cả nước cho học sinh nắm bắt thông tin (Phụ lục 1), học sinh quan sát và trao đổi về mối nguy hiểm của BMVN còn sót lại trong lòng đất. Bày tỏ ý kiến về những số liệu vừa xem

Bước 3:

- Đại diện các nhóm trình bày trước lớp. HS khác nhận xét bổ sung.

Bước 4: Kết luận

- Theo những hình ảnh và số liệu thống kê thì nước ta là đất nước chịu ảnh hưởng nặng nề bởi hậu quả của chiến tranh để lại, đa số các địa phương đều bị ô nhiễm nguồn nước, đất do BMVN còn sót lại trong lòng đất.

Hoạt động 3: Củng cố

- BMVN còn sót lại sau chiến tranh cũng là một trong những nguyên nhân gây ô nhiễm môi trường đất. BMVN có thể bị hoen rỉ, hư hỏng làm cho lượng thuốc nổ bị thối rữa ra bên ngoài, làm ô nhiễm đến nguồn nước và đất đai. Hậu quả là khi con người sử dụng nguồn nước sẽ ảnh hưởng đến sức khỏe; cây cối không thể sinh trưởng tốt ở các vùng đất bị ô nhiễm do BMVN. Đặc biệt, trong quá trình canh tác, nếu con người vô tình tác động làm cho BMVN phát nổ sẽ dẫn đến thương vong.
- GV dặn HS về nhà chia sẻ với người thân về bài học, đặc biệt là cách phòng, tránh tai nạn BMVN.

PHỤ LỤC

Phụ lục 1: Số liệu ô nhiễm BMVN trên cả nước¹⁷

Việt Nam là một trong những quốc gia chịu ảnh hưởng nặng nề của các cuộc chiến tranh để lại. Một trong số đó chính là hàng nghìn tấn BMVN (BMVN) hiện còn sót lại trên khắp cả nước.

Hiện nay, số BMVN còn sót lại sau chiến tranh vẫn đang nằm rải rác ở khắp mọi nơi, bất kể là đồng bằng, rừng núi hay dưới sông suối, ao hồ...

Ước tính còn khoảng 800.000 tấn bom đạn sót lại trên các vùng miền tại Việt Nam; với gần 6,1 triệu héc ta diện tích bị ô nhiễm và nghi ngờ ô nhiễm, chiếm 18,71% tổng diện tích của cả nước.

63/63 tỉnh, thành phố được xác định có ô nhiễm BMVN với mức độ và tỉ lệ khác nhau.

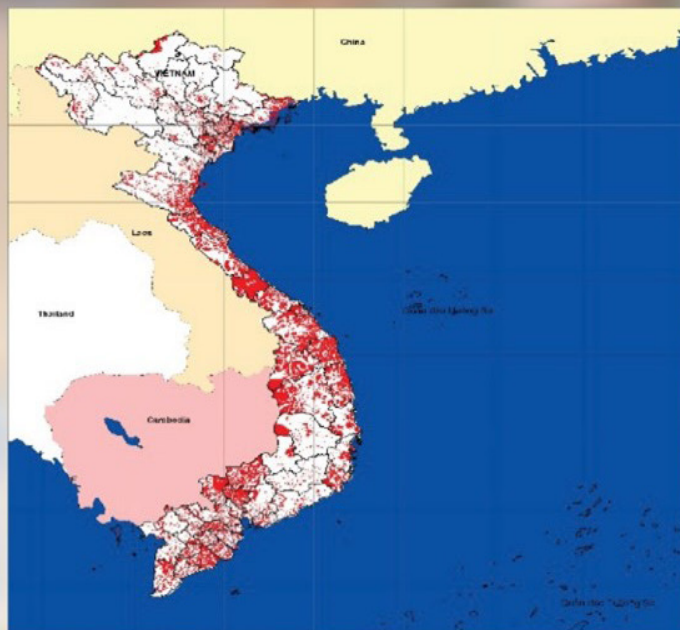
Theo kết quả điều tra, đánh giá tại 11.134 xã của 63 tỉnh, thành phố, tính đến thời điểm tháng 12-2014, có tới 9.116 xã, phường còn bị ô nhiễm. Đặc biệt có địa phương diện tích bị ô nhiễm chiếm hơn 80%.

Từ năm 1975 đến nay, BMVN còn sót lại phát nổ đã làm hơn 40.000 người chết, 60.000 người bị thương, trong đó phần lớn nạn nhân là lao động chính trong gia đình, đồng bào dân tộc thiểu số và trẻ em.

Tại một số tỉnh miền Trung đã có trên 22.800 người bị ảnh hưởng, trong đó hơn 10.540 người chết, 12.260 người bị thương.

Trong 5 năm (từ 2013-2018) qua có 1.813 trường hợp bị tai nạn, trong đó số người chết lên đến gần 1.000 người.

¹⁷ <http://vnmac.gov.vn/vi/tin-tuc/so-lieu-o-nhiem-bom-min-tren-ca-nuoc.t-61.html>

BẢN ĐỒ Ô NHIỄM BOM Mìn, VẬT NỔ TRÊN ĐẤT LIÊN TẠI VIỆT NAM THEO KẾT QUẢ ĐIỀU TRA TỪ NĂM 2010 - 2013

SỐ LIỆU DO VNMAC CÔNG BỐ NGÀY 4/4/2018

6,1
TRIỆU HÉC-TA ĐẤT BỊ Ô NHIỄM

18,71%
DIỆN TÍCH ĐẤT BỊ Ô NHIỄM

9.116/11.134
XÃ, PHƯỜNG BỊ Ô NHIỄM

Phụ lục 2. Một số hình ảnh đất bị ô nhiễm BMVN

Hố bom cũ

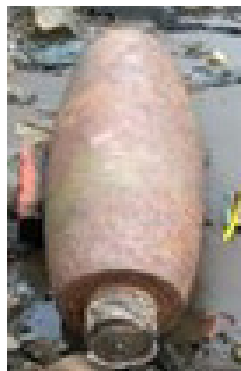
Khu vực có biển báo nguy hiểm, cấm vào

PHỤ LỤC 3. MỘT SỐ HÌNH ẢNH BMVN

Bom bi

Bom

Đạn

Mìn

MÔN ĐẠO ĐỨC

CHỦ ĐỀ: NHÂN ÁI - TÔN TRỌNG SỰ KHÁC BIỆT CỦA NGƯỜI KHÁC

🌀 Mục tiêu tích hợp GDPTTNBMVN:

Sau bài học, HS có khả năng:

- Kể được một số biểu hiện tôn trọng sự khác biệt (về đặc điểm cá nhân bao gồm những người bị thương tật do tai nạn BMVN, giới tính, hoàn cảnh, dân tộc...) của người khác.
- Biết vì sao phải tôn trọng sự khác biệt giữa mọi người.
- Thể hiện được bằng lời nói và hành động thái độ tôn trọng sự khác biệt của người khác.

🌀 Thiết bị dạy học và học liệu nội dung tích hợp GDPTTNBMVN:

- GV: Ti vi, máy tính, kế hoạch bài dạy, tranh ảnh, tư liệu về sự khác biệt của một số trường hợp; những tình huống thực tế để học sinh vận dụng, xử lý, liên hệ với thực tế trong lớp, trong trường có những trường hợp khác biệt nào cần được tôn trọng, quan tâm chia sẻ.
- HS: Tìm hiểu về những hoàn cảnh khó khăn, người khuyết tật, người bị thương tật do tai nạn BMVN tại địa phương hoặc trên thông tin đại chúng.

🌀 Gợi ý hoạt động dạy học nội dung tích hợp GDPTTNBMVN:

🌀 Hoạt động 1: Mở đầu

*** Mục tiêu: Kết nối kiến thức**

*** Cách tiến hành: GV yêu cầu HS làm việc theo cặp.**

- Kể những việc làm thể hiện sự cảm thông, giúp đỡ người gặp khó khăn.
- HS lần lượt kể cho bạn cùng bàn nghe.
- GV mời 2-3 em trình bày trước lớp. HS khác lắng nghe, nhận xét bày tỏ quan điểm của bản thân đó có phải là hoạt động, việc làm thể hiện sự cảm thông, giúp đỡ người gặp khó khăn không? Vì sao?

🌀 Hoạt động 2: Xác định nguyên nhân gây ra sự khác biệt giữa người này và người khác

*** Mục tiêu: Giúp HS:**

- Nêu được sự khác biệt và một số nguyên nhân dẫn đến sự khác biệt đó.
- Biết vì sao phải tôn trọng sự khác biệt giữa mọi người.

*** Cách tiến hành**

Làm việc cả lớp

- GV cho học sinh quan sát các hình ảnh, tư liệu (Phụ lục) và yêu cầu HS lần lượt trả lời hai câu hỏi dưới đây:
 - 1. Nêu sự khác biệt của những người trong hình và dự đoán, nguyên nhân dẫn đến sự khác biệt đó là gì?
 - 2. Vì sao em phải tôn trọng sự khác biệt và có cách nhìn nhận và thái độ đúng với người có đặc điểm khác biệt?
- GV chốt lại ý chính: Mỗi người có sự khác biệt do bẩm sinh hoặc do tai nạn giao thông, tai nạn BMVN. Chúng ta cần tôn trọng sự khác biệt của mọi người và sẵn sàng giúp đỡ họ.

🌀 Hoạt động 3: Thực hành:

*** Mục tiêu**

- Thể hiện được bằng lời nói và hành động thái độ tôn trọng sự khác biệt của người khác.

*** Cách tiến hành:**

Bước 1: Làm việc cá nhân

- Học sinh kể một số biểu hiện tôn trọng sự khác biệt

Bước 2: Học sinh làm việc theo nhóm, các em thảo luận tìm cách xử lý tình huống, thể hiện lời nói hành động của mình qua các trường hợp cụ thể.

- GV đưa ra các tình huống cụ thể:

- Nhìn thấy một người bị khuyết tật cánh tay và chân vừa bước lên xe buýt em sẽ làm gì?

Gợi ý câu trả lời của HS: nhường chỗ ngồi, xách hộ hành lý, cúi chào...

- Trong tiệc cưới có một chú tí hon lên hát, ở dưới các bạn chỉ trỏ, cười cợt, em sẽ làm gì?

Gợi ý câu trả lời của HS: lên tặng hoa cho chú, bày tỏ thái độ không đồng tình và chỉ cho các bạn thấy hành động sai của các bạn, khuyên các bạn không nên có hành động mất lịch sự, tổn thương người khác.

- Khi đang đi trên đường, em gặp người bị khuyết tật muốn qua đường em sẽ làm gì?

Gợi ý câu trả lời của HS: Em dừng lại giúp người đó qua đường; nếu đường quá đông thì nhờ người đi đường cùng giúp đỡ họ.

- Em sẽ làm gì khi nhìn thấy một nhóm người đang trêu chọc một người ăn xin mù trong công viên?

Gợi ý câu trả lời của HS: Gọi người lớn, đến báo bác bảo vệ, ban quản lý, bày tỏ thái độ không đồng tình...

Bước 3: Học sinh đại diện trình bày cách xử lý của nhóm mình trước lớp, các nhóm nhận xét, tranh luận, bày tỏ ý kiến.

- GV khen ngợi khuyến khích các em.

Bước 4: Kết luận: cần tôn trọng sự khác biệt của mỗi người, không được trêu đùa, chọc ghẹo cười cợt trên khiếm khuyết của người khác.

Hoạt động 4: Củng cố

- Mỗi người đều có điểm đặc biệt và chúng ta cần tôn trọng sự khác biệt đó. Hãy tìm ra những điểm tích cực, những phẩm chất tốt của người khác thay vì nhìn vào những khác biệt bên ngoài cơ thể của họ. Mỗi người đều có một giá trị riêng, khi ta chấp nhận và tôn trọng sự khác biệt của người khác cũng là khi ta trân trọng chính mình. Vì vậy, chúng ta không nên chỉ trích sự khác biệt của người khác, mà cần lưu ý để hỗ trợ họ khi cần thiết.

Tranh ảnh, tư liệu về sự khác biệt của một số trường hợp

Hãy trân trọng và thương yêu người khuyết tật¹⁸

Các giải thể thao người khuyết tật toàn quốc năm 2020 ¹⁹

Nguyễn Thị Thu Thương - cô gái mắc xương thủy tinh với nghị lực sống phi thường²⁰

¹⁸ Nguồn ảnh: Báo Tuổi trẻ <https://tuoitre.vn/hay-tran-trong-va-yeu-thuong-nguoi-khuyet-tat-1344007.htm>

¹⁹ Nguồn ảnh: Báo Thể dục thể thao <https://tdtt.gov.vn/chuyen-nganh/the-thao-quan-chung/cac-giai-the-thao-nguoi-khuyet-tat-toan-quoc-nam-2020-ket-thuc-thanh-cong-tot-dep>

²⁰ Nguồn ảnh: Báo điện tử Đảng Cộng sản Việt Nam <https://dangcongsan.vn/xa-hoi/nhung-tam-guong-sang-ve-y-chi-nghi-luc-565485.html>

MÔN ĐẠO ĐỨC

CHỦ ĐỀ: TRÁCH NHIỆM – BẢO VỆ MÔI TRƯỜNG SỐNG

Mục tiêu tích hợp GDPTTNBMVN

- Không đồng tình với những hành vi gây ô nhiễm môi trường bao gồm việc sử dụng chất nổ để đánh cá hoặc khai thác đá.
- Nhắc nhở người thân, bạn bè bảo vệ môi trường sống.

Thiết bị dạy học và học liệu nội dung tích hợp GDPTTNBMVN

- GV: kế hoạch bài học, Ti vi, máy tính, loa, những câu chuyện GV tự sưu tầm, tranh ảnh (Phụ lục).
- HS: Tìm hiểu thông tin về tác hại của việc sử dụng chất nổ để đánh cá hoặc khai thác đá tại địa phương. Thẻ đồng ý - không đồng ý.

Gợi ý hoạt động dạy học nội dung tích hợp GDPTTNBMVN:

Hoạt động 1: Thể hiện thái độ đối với những hành vi gây ô nhiễm môi trường

*** Mục tiêu:**

- HS thể hiện thái độ không đồng tình với những hành vi gây ô nhiễm môi trường bao gồm việc sử dụng chất nổ để đánh cá hoặc khai thác đá.

*** Cách tiến hành:**

Bước 1: Làm việc cả lớp

- GV yêu cầu HS đưa ra một số tình huống, việc làm về bảo vệ hoặc phá hoại, gây hại cho môi trường mà em nhìn thấy tại địa phương hay trên phương tiện thông tin đại chúng, ví dụ như:
 - Dùng điện, thuốc nổ để đánh cá trên sông, hồ.

Bước 2:

- GV dựa vào một số ý kiến của HS nêu ra (xem ví dụ ở dưới) để yêu cầu HS bày tỏ quan điểm của mình đối với các hành vi việc làm đó bằng cách giơ thẻ đồng ý – không đồng ý sau mỗi trường hợp giáo viên nêu ra, yêu cầu vài em giải thích vì sao chọn thẻ đó. Đồng thời, yêu cầu HS nhận xét câu giải thích của bạn và bổ sung hoặc tranh luận, nếu cần.

Ví dụ:

- a) Dùng điện, thuốc nổ để đánh cá trên sông, hồ
 - b) Trồng cây gây rừng
 - c) Phân loại rác trước khi xử lí
 - d) Phun thuốc diệt cỏ, trừ sâu, bỏ chai lọ đựng thuốc sau khi sử dụng bừa bãi trên đồng ruộng, ...
- Tiếp theo, GV chốt lại một số ý về tác hại của việc làm a) và d) theo gợi ý sau.

*** Dùng điện, thuốc nổ để đánh cá trên sông, hồ sẽ dẫn đến:**

- Ô nhiễm môi trường nước.
- Làm chết tất cả những động, thực vật sống ở sông, hồ nơi bị châm điện hoặc sử dụng thuốc nổ.
- Có thể gây tai nạn, thương tích hoặc có thể gây chết người.

Lưu ý:

Kết thúc hoạt động này, GV có thể trình chiếu cho HS xem hình ảnh về việc sử dụng chất nổ trong việc đánh bắt thủy, hải sản và thương tích cho người sử dụng (Phụ lục 1)

⚙️ Hoạt động 2. Đóng vai xử lý tình huống

* Mục tiêu:

- Nhắc nhở người thân, bạn bè bảo vệ môi trường sống.

* Cách tiến hành:

Bước 1: GV chia nhóm giao nhiệm vụ

- GV chia lớp thành các nhóm nhỏ
- Các nhóm đóng vai xử lý tình huống (Phụ lục 2).

Bước 2: HS mỗi nhóm thực hành đóng vai xử lý tình huống (Phụ lục 2).

Bước 3: Một số nhóm đóng vai xử lý tình huống trước lớp, các nhóm khác nhận xét, bổ sung.

- GV khen ngợi, kết luận.

⚙️ Hoạt động 3: Củng cố

- Bảo vệ môi trường sống là trách nhiệm của mọi người, chúng ta hãy tham gia bảo vệ môi trường sống xung quanh chúng ta: ở trường, ở nhà, nơi công cộng bằng những việc làm cụ thể, vừa sức. Không đồng tình với những hành vi gây ô nhiễm môi trường bao gồm việc sử dụng chất nổ để đánh cá hoặc khai thác đá; nhắc nhở, tuyên truyền để người thân, bạn bè tích cực bảo vệ môi trường sống.
- GV dặn HS về nhà chia sẻ với người thân về bài học, đặc biệt là cách phòng, tránh tai nạn BMVN.

PHỤ LỤC

Phụ lục 1:

Sử dụng chất nổ trong việc đánh bắt thủy hải sản

Người dân bị tai nạn do dùng thuốc nổ đánh bắt cá

Người dân bị thương tật do dùng thuốc nổ đánh bắt cá²¹

²¹ Nguồn ảnh: Báo Kiến thức <https://kienthuc.net.vn/song-4-mau/am-anh-lang-cut-tay-mu-mat-ben-ho-thac-ba-260578.html>

Phụ lục 2.

Anh trai của em và một nhóm bạn đang bàn nhau: Tối nay dùng thuốc nổ để đi đánh cá ở các ao hồ trên địa bàn xã. Khi nghe được thông tin đó em sẽ làm gì?

Gợi ý đóng vai: 2-3 bạn trong vai anh trai và các bạn, 1 bạn trong vai người em, 2 người đóng vai ba mẹ (người lớn)

Gợi ý cách xử lý: Khi nghe được thông tin, em sẽ chỉ cho các anh ấy thấy đó là việc làm nguy hiểm đến tính mạng (gây thương tích, chết người, đuối nước) và có hại cho môi trường và khuyên mọi người từ nay không dùng điện, thuốc nổ để đi đánh cá nữa. Nếu trường hợp thuyết phục không được em sẽ thông báo chuyện này với ba mẹ hoặc người có chức trách (trưởng thôn, cán bộ thôn...) để mọi người can ngăn việc làm sai trái.

MÔN: ĐẠO ĐỨC

CHỦ ĐỀ: YÊU NƯỚC - BIẾT ƠN NHỮNG NGƯỜI CÓ CÔNG VỚI QUÊ HƯƠNG, ĐẤT NƯỚC

Mục tiêu tích hợp GDPTTNBMVN:

Sau bài học, HS có khả năng:

- Thể hiện được lòng biết ơn những thương binh, gia đình liệt sĩ bằng lời nói, việc làm cụ thể phù hợp với lứa tuổi

Thiết bị dạy học và học liệu nội dung tích hợp GDPTTNBMVN:

- GV: Kế hoạch tổ chức hoạt động, loa tay thông tin một số vị anh hùng, thương binh, liệt sĩ tại địa phương, Những câu chuyện, tranh ảnh (GV sưu tầm) về các thương binh, liệt sĩ. Chọn 1 địa chỉ để đến thăm.
- HS: Tìm hiểu, sưu tầm thông tin về thương binh, gia đình liệt sĩ tại địa phương, chuẩn bị phương tiện di chuyển, dụng cụ lao động.

* Điều kiện thực hiện: Thời tiết thuận lợi, không chọn nhà đối tượng thăm hỏi quá xa trường.

Gợi ý hoạt động dạy học nội dung tích hợp GDPTTNBMVN:

1. Hoạt động thực hành thể hiện sự biết ơn những gia đình thương binh liệt sĩ

*** Mục tiêu:**

- Thể hiện được lòng biết ơn những thương binh, gia đình liệt sĩ bằng lời nói, việc làm cụ thể phù hợp với lứa tuổi

*** Cách tiến hành:**

- Thực hiện ngoài giờ lên lớp (Có thể tổ chức vào tiết sinh hoạt cuối tuần, sau khi giải lao giữa buổi, bắt đầu di chuyển đến địa điểm)
- Cả lớp cùng tham gia.

Bước 1: Ổn định tổ chức

- Tập trung lực lượng, kiểm tra số lượng học sinh.
- Nêu mục tiêu của hoạt động. Thông báo điểm đến
- Thống nhất với HS tham gia với tinh thần: Tự nguyện, nghiêm túc, an toàn.

Bước 2: Tổ chức di chuyển đến địa điểm

- GV trực tiếp tham gia cùng học sinh, quan sát nhắc nhở, kiểm soát việc các em di chuyển đến địa điểm cần đến.

Bước 3: Tổ chức hoạt động tại các địa điểm.

Hoạt động 1. Thăm hỏi, tặng quà

- Đại diện học sinh và cô giáo trao quà, hỏi thăm tình hình sức khỏe, trò chuyện, chia sẻ những khó khăn, vất vả trong cuộc sống của gia đình.
- HS tham gia hỏi thăm, chia sẻ, động viên quan tâm, bày tỏ sự đồng cảm...
- GV theo dõi, hỗ trợ, nhắc nhở học sinh thực hiện.

Hoạt động 2: Hỗ trợ dọn vệ sinh, sắp xếp đồ đạc gọn gàng ngăn nắp

- GV và ban phụ trách triển khai phân công công việc cụ thể và yêu cầu làm việc theo hướng dẫn, cẩn thận, ngăn nắp.
- Đoàn tổ chức dọn vệ sinh nhà ở, sắp xếp gọn gàng ngăn nắp bếp nấu, sân vườn...

Hoạt động 3: Giáo dục truyền thống

- Cho học sinh phát biểu cảm tưởng khi tham gia và hoàn thành công việc
- Nêu ý nghĩa của hoạt động (rèn kĩ năng sống cho các em, bồi dưỡng phẩm chất nhân ái, chăm chỉ cho HS).

Gợi ý để HS nêu ý nghĩa của hoạt động: Thể hiện tấm lòng nhân ái, sự tri ân đối với đối tượng chính sách; sự quan tâm chia sẻ, đồng viên đối với những người gặp khó khăn trong cuộc sống vì gặp phải các tai nạn BMVN bằng những hành động, việc làm cụ thể....

Bước 4: Tổng kết hoạt động

- Giáo viên tổ chức cho học sinh tự đánh giá và đánh giá lẫn nhau.
- GV phụ trách nhận xét tinh thần tham gia các hoạt động của học sinh, khen ngợi các em tham gia tích cực, biết quan tâm chia sẻ, tôn trọng nội quy chung của đoàn, mạnh dạn tự tin bày tỏ ý kiến, bày tỏ sự quan tâm đối với các cô chú, gia đình nạn nhân.
- GV chốt lại kiến thức: Những người có công đối với đất nước họ đã góp phần xây dựng và bảo vệ Tổ quốc Việt Nam của chúng ta, họ đã hi sinh và chịu nhiều mất mát, có người đã ngã xuống, có người đã mất đi một phần thân thể, để cho đất nước ta được bình yên, cuộc sống ấm no hạnh phúc. Vì thế chúng ta cần biết ơn họ, lòng biết ơn được thể hiện từ lời nói, cử chỉ đẹp và bằng những hành động cụ thể vừa sức như: Nói lời cảm ơn, biết ơn, hỏi thăm ân cần, đến thăm, tặng quà, giúp đỡ những việc nhà, dâng hương, dọn vệ sinh nghĩa trang liệt sĩ... trong các dịp kỉ niệm và khi chúng ta có dịp đến thăm.

2. Kết thúc hoạt động

- Điểm danh học sinh (đảm bảo đủ số lượng).
- Đưa HS về điểm tập kết ban đầu. Dặn dò các em đi về cẩn thận an toàn.

PHỤ LỤC 1 TÀI LIỆU THAM KHẢO

TỔ CHỨC MỘT SỐ
HOẠT ĐỘNG TRẢI NGHIỆM
VỀ PHÒNG TRÁNH TAI NẠN
BMVN

Trích nguồn từ Tài liệu Hướng dẫn Giáo dục Phòng tránh tai nạn bom mìn ở cấp tiểu học - dành cho cán bộ quản lý và giáo viên cấp tiểu học, do CRS, TS. Bùi Phương Nga và cô Nguyễn Thị Kim Chi và các Sở GD&ĐT Quảng Trị, Quảng Bình và Quảng Nam biên soạn, xuất bản năm 2018.

HOẠT ĐỘNG 1 PHÁT THANH MĂNG NON

Công tác chuẩn bị:

1. CƠ SỞ VẬT CHẤT:

Vì không mang tính chuyên nghiệp nên hệ thống phát thanh được đặt lên hàng ưu tiên. Bên cạnh một số phương tiện sẵn có của nhà trường như máy phóng thanh kèm theo các dụng cụ hỗ trợ, như: micro, dây điện, loa, bảng đen cần mua thêm một số đĩa nhạc nội dung PTTNBMVN, bút, giấy, vở... Việc sử dụng các dụng cụ hỗ trợ

này tùy thuộc vào hình thức thiết kế các hoạt động của nhóm biên tập chương trình. Phòng phát thanh: dùng phòng Truyền thống của Đội để làm phòng phát thanh.

2. CỘNG TÁC VIÊN:

- Cộng tác viên viết bài là các thành viên trong Hội đồng Sư phạm nhà trường đồng thời cũng là các Đoàn viên trong nhà trường, các giáo viên chủ nhiệm lớp, hội cựu chiến binh, lực lượng công an, quân sự địa phương.
- Cộng tác viên đọc tin là Đội tuyên truyền măng non của Liên đội (chọn học sinh lớp 4, 5 có khả năng đọc tin bài một cách rõ ràng, diễn đạt tốt).
- Cộng tác viên phụ trách âm thanh, văn nghệ là Ban Văn nghệ tập thể liên đội và phải có sự hỗ trợ của giáo viên dạy âm nhạc trong nhà trường.

3. BAN BIÊN TẬP:

TPT Đội là người chủ động chọn và lên chương trình cho phù hợp. TPT Đội phối hợp với các tổ chức trong nhà trường, phân công trách nhiệm về nội dung cho Ban biên tập. Tất cả các nội dung, chương trình trước khi phát thanh đều phải được Ban giám hiệu nhà trường phê duyệt.

4. THỜI GIAN VÀ ĐỊA ĐIỂM

- Địa điểm: Để thực hiện chương trình một cách chủ động và hợp lí nhất thì địa điểm tốt nhất là phòng truyền thống Đội.
- Thời gian:
 - Phát thanh một tuần một lần vào một buổi cố định trong tuần.
 - Mỗi chương trình sẽ phát trong vòng 15 - 20 phút vào buổi sáng đầu giờ học.

A. Cách thực hiện:

Có 2 cách để thực hiện chương trình này:

- Ghi âm qua đĩa CD sau đó phát lên loa phóng thanh.
- Phát thanh trực tiếp.

B. Ví dụ minh họa

1. Ví dụ 1:

Cậu học trò viết chữ bằng ống nhựa

Tai nạn bom mìn đã cướp mất bàn tay của Phan Trọng Hiếu, còn đôi chân thì không thể đi lại được. Ngày ngày, Hiếu tập viết chữ bằng ống nhựa tự chế rồi xin bố mẹ tiếp tục được đến trường.

Bị mất hai bàn tay sau vụ nổ bom mìn, Hiếu phải tập viết chữ bằng chiếc ống nhựa.

Một buổi chiều tháng 3, vừa đi làm đồng về, ông Phan Nhì tất bật tới lớp học đón con trai ở trường THCS Nguyễn Trãi (thị trấn Ái Nghĩa, Đại Lộc, Quảng Nam). Chiếc xe máy cà tàng hàng ngày vẫn đưa đón Hiếu tới trường bỗng dưng bị hư, sợ con trai phải chờ một mình ở lớp học lâu, trường cũng gần nhà nên ông Nhì quyết định chạy bộ tới cổng con về.

Lấy vạt áo lau những giọt mồ hôi đang vã ra trên khuôn mặt, ông Nhì cho hay, Hiếu là con út và là con trai duy nhất của gia đình. Trước Hiếu còn có 4 chị gái. “Sinh mãi mới được đưa con trai, từ nhỏ Hiếu thông minh, ngoan ngoãn nên cả gia đình rất tự hào về nó...”, ông Nhì bỏ dở câu nói. Những giọt nước mắt trực trào trên gò má của người đàn ông đã bước sang tuổi ngũ tuần.

Ngồi trầm ngâm bên chồng và con trai, bà Nguyễn Thị Ngọc Đào (50 tuổi) hồi tưởng lại về một ngày tháng 11/2013. Như mọi ngày, sau khi tan học Hiếu dắt bò đi chăn bò ngoài đồng thì phát hiện một vật lạ. Tò mò, em cùng hai người bạn lấy đá đập mà không biết đó là kíp mìn còn sót lại từ thời chiến.

Hiếu chỉ tự di chuyển được quãng ngắn trong nhà.

“Sau tiếng nổ chát chúa, cả 3 đứa trẻ bị hất văng hàng chục mét. Hai đứa bạn may mắn hơn chỉ bị thương nhẹ, riêng Hiếu bị cụt hai bàn tay, đôi chân cũng không còn đi lại được”, người mẹ kể trong nước mắt. Sau 6 tháng nằm điều trị ở bệnh viện, của cải trong nhà đều “đội nón” theo những cơn đau của con, vợ chồng ông Nhì đành đưa con về nhà chăm sóc.

“Lúc về nó còn bước được vài bước chập chững nhưng sau đó bị ngã gãy chân, phải chốt 8 chiếc ốc vít bên chân trái. Từ đó nếu Hiếu muốn đi đâu bố mẹ phải cõng. Thấy con suốt ngày buồn bã ngồi trong nhà nên gia đình mua chiếc xe lăn để nó có thể qua hàng xóm chơi”, ông Nhì cho hay.

Khi năm học mới gần bắt đầu, thấy bạn bè sốt sắng chuẩn bị hành trang đến trường, Hiếu cũng xin bố mẹ được tiếp tục học lại sau gần một năm bỏ dở. Hai vợ chồng ông Nhì chỉ biết nhìn nhau khóc thầm.

Hàng ngày, Hiếu vẫn tập vẽ bằng chiếc bút kẹp trong ống nhựa với ước mơ trở thành họa sĩ.

Tia hy vọng chợt lóe lên khi người chị gái của Hiếu đang theo học tại Đại học Quảng Nam nghĩ ra cách cắm ống nhựa vào phần tay còn lại, rồi làm một chiếc lỗ găm bút vào để Hiếu tập viết. Ròng rã suốt hơn một tháng, Hiếu bắt đầu viết được tên mình.

Khi đã viết chữ bằng ống nhựa thành thạo cũng là năm học mới bắt đầu, Hiếu được bố cõng lên trường để xin vào học lại lớp 6 sau thời gian dài dang dở. “Nó ham học lắm, những ngày thời tiết thay đổi, vết thương đau nhức, nhưng vẫn bắt bố phải cõng tới trường bằng được. Từ đầu năm học tới giờ, đau ốm liên miên nhưng cứ trở về từ bệnh viện là Hiếu lại đòi đến lớp học ngay”, ông Nhì chia sẻ.

Nói về ước mơ của mình, Hiếu cho biết từ nhỏ đã muốn trở thành họa sĩ. “Em rất thích được vẽ mặc dù biết thứ quan trọng nhất đối với người họa sĩ là đôi bàn tay khéo léo thì em đã không còn”, Hiếu ngậm ngùi nói. Thầy Nguyễn Ba, Hiệu trưởng trường THCS Nguyễn Trãi, nhận xét Hiếu là học trò ngoan, chăm chỉ, học lực loại khá. Biết được hoàn cảnh đặc biệt của em nên nhà trường cũng tạo điều kiện tốt cho em được học tập.

2. Ví dụ 2:

Bài 4: Nguyễn Ngọc Ký nơi đất lửa

Ở Quảng Trị, có hàng nghìn người bị thương tật do tai nạn bom mìn nhưng từ trong tột cùng khổ đau, họ vẫn đứng lên, “trái tim còn đập, còn xây cuộc đời”. Em Hồ Văn Lai, học sinh Lớp 10B3, Trường THPT Lê Lợi (thành phố Đông Hà) là một tấm gương như thế...

Cửa Việt - ngày hè định mệnh

Buổi trưa nào cũng vậy, ở Trường THPT Lê Lợi, có một học sinh lặng lẽ chống nạng đến trường sớm hơn các bạn chừng 20 phút, từ từ ngồi xuống ôn bài nơi cửa lớp. Mất cánh tay và một con mắt bên phải, em phải khó khăn lắm mới lấy được kính và sách để đọc. Ở tuổi 20, Hồ Văn Lai mới học lớp 10 bởi vụ nổ kinh hoàng đã xé nát cuộc đời em 10 năm trước...

Ngày 19-6-2000, Lai vừa bước vào kỳ nghỉ hè ở quê, thị trấn Cửa Việt, huyện Gio Linh. Em mới 10 tuổi, cái tuổi còn quá nhỏ để biết rằng bến cảng bình yên tươi đẹp quê em một thời từng có hạm đội 7 của quân đội Mỹ hoạt động và dưới những bãi cát trắng mênh mang, biết bao đạn bom từng giội xuống. Mỗi lần nghỉ hè, mấy anh em họ hàng lại lang thang đi chơi trên những bãi cát trắng tuyệt đẹp, dưới hàng thông reo rì rào cùng gió biển.

Hồ Văn Lai bên góc học tập

Bữa nay, Lai cùng mấy đứa em họ là Hồ Văn Tuấn cũng 10 tuổi như Lai, Hồ Văn Thuận, 8 tuổi và Hồ Thị Vân 6 tuổi, em ruột Thuận qua nhà bà ngoại Lai chơi. Từ thị trấn lên nhà bà đi qua bãi cát trắng rộng không có nhà cửa. Mấy đứa thích quá, chạy tung tăng, dùng que hất cát đùa nhau. “Ầm!”, một tiếng nổ dữ dội như muốn xé toang trưa hè Cửa Việt. Lai thấy mắt tối sầm, đau rát khắp người, xung quanh đầy tiếng khóc...

Mười năm đã trôi qua nhưng nhớ lại ngày hè kinh hoàng ấy, chị Bùi Thị Anh, mẹ của Thuận vẫn nức nghẹn: Vụ nổ (có lẽ là đầu đạn pháo) đã cướp đi của Lai hai chân, cánh tay phải, con mắt phải, một ngón tay trái, làm thương nặng mắt trái và nhiều vết thương khác trong người. Tuấn và Vân, con chị Anh và là em họ Lai chết ngay tại chỗ, chỉ có Thuận may mắn hơn bị thương nhẹ. Vụ tai nạn gây chấn động cả huyện Gio Linh vì chưa bao giờ có một vụ tai nạn bom mìn rơi vào cùng một gia đình, cướp đi hai cháu bé và làm bị thương hai đứa. Lai được đưa vào Bệnh viện đa khoa tỉnh Quảng Trị nhưng vết thương quá nặng, phải chuyển ngay vào Bệnh viện Trung ương Huế, nằm viện suốt 4 tháng trời. Khi về nhà, các bạn đã vào năm học mới, còn em vẫn trên giường bệnh. Không đi lại, mắt không nhìn rõ vì đau nhức, thị lực mắt trái còn lại chỉ gần 50%. Năm ấy Lai mới học hết lớp 5.

Mấy năm trôi qua trong tủi buồn, đau đớn. Vết thương dần đã lành. Lai đã tập đi xe lắc, tập đi với nạng và chân giả, túc tắc đi lại trên con đường nhỏ gần nhà. Từ một cậu bé nhanh nhẹn, hiếu động với ước mơ trở thành chiến sĩ công an, Lai trở nên lùn lùn như một cái bóng lặng lẽ.

Đứng dậy

“Một buổi sáng! Không thấy Lai ở nhà, tôi hết hoảng đi tìm. Tìm mãi không thấy con đâu. Tôi hết hoảng đạp xe vừa đi vừa gọi. Tới cổng trường cấp 2, tôi nhìn thấy Lai đang ngồi trên xe lăn, mắt đăm đăm nhìn vào cổng trường. Nhìn thấy mẹ, Lai òa khóc: “Mẹ ơi! Con có đi học được không? Con có viết được không? Con có lên cấp 3 được không? Có vào đại học được không? Các bạn học cùng con sắp vào đại học cả rồi, mà con...”. Chị Sương mẹ Lai nhớ lại rằng chị chỉ biết ôm con vào lòng mà gạt đầu nhưng khi ấy, chị không tin Lai có thể đi học trở lại được. Song chị không ngờ, Lai quyết tâm đi học thực sự. Em bỗng đổi khác bất ngờ.

Sau ba mùa hè tuyệt vọng, Lai bắt đầu ngồi vào bàn tập viết những chữ cái đầu tiên. Tay phải mất, phải viết bằng tay trái, lại chỉ còn bốn ngón không lành lặn, vết thương làm 4 ngón tay dùm dó vào nhau. Lai phải đánh vật với từng con chữ. Một ngày, hai ngày, ba ngày... Những nét chữ nguệch ngoạc, những ngón tay đau nhức, nhất là ngón trỏ bị thương nặng cứ muốn rời ra. Nhưng Lai không nản chí. Mùa thu năm ấy, em trở lại trường, học lớp 6 với chiếc xe lắc trong khi các bạn cùng trang lứa đã vào lớp 11. Lớp 6, lớp 7, lớp 8, rồi lớp 9... Không ai ngờ Lai có một sức vươn lên mạnh mẽ như vậy, em hoàn thành tốt mọi môn học (trừ môn thể chất) mà hầu như không hề có một sự ưu ái nào.

Mùa hè năm ngoái, chị Sương vui sướng nghe con bày tỏ nguyện vọng muốn lên học cấp 3. Vui, nhưng lại đầy âu lo khi Lai không chọn trường bình thường mà chọn thi vào hẵn Trường THPT Lê Lợi, một trường điểm của thành phố Đông Hà với lý do đi học cho gần nhà hơn, nhiều thầy cô giỏi hơn. Không dừng lại ở đó, Lai chọn thi vào ban A, ban dành cho những học sinh khá, giỏi các môn tự nhiên. Thật bất ngờ, Lai thi được 33 điểm, trong khi điểm chuẩn chỉ lấy 17,5. Em gái Lai, kém em 4 tuổi, cũng thi cùng nhưng lực học không bằng anh, nên không chọn thi cùng trường.

Ba anh em gồm Lai, Liễu – em ruột Lai, Thuấn – em họ, cũng là nạn nhân vụ tai nạn năm nào giờ cùng lên Đông Hà học cấp 3, cùng trọ học trong một gian phòng nhỏ hẹp và oi bức. Lai cơ thể thương tật, đi lại khó khăn, mỗi khi trở trời, các vết thương đau nhức nhưng em vẫn luôn thể hiện vai trò “anh cả”. Lai tự làm lấy mọi việc tắm, giặt, phơi quần áo và “chỉ đạo” các em sinh hoạt sao cho thật tiết kiệm. Bữa cơm thường chỉ có rau và đậu, thi thoảng mới có thịt, cá, ba anh em mà chỉ mua chừng 10.000 đến 15.000 đồng tiền ăn mỗi ngày. Hằng tuần, Thuấn và Liễu đạp xe về nhà lấy thêm gạo. Tiền thuê nhà hết 500.000 đồng rồi! Lai biết ba mẹ còn nghèo, lại phải nuôi 2 anh chị đang học đại học, thêm 2 con học cấp 3, xiết bao vất vả.

Cô Trương Thị Thu Hiền, cô giáo chủ nhiệm của Lai xúc động kể về em: Ban đầu, cô cứ nghĩ và đối xử với Lai như với một học sinh khuyết tật. Nhưng càng ngày, cô càng hiểu và cảm phục nghị lực cũng như nhiều phẩm chất tốt đẹp của cậu học trò đặc biệt này. Thi đỗ ban A, nhưng vì sức khỏe Lai đã chuyển xuống ban B học tập. Mắt kém, đi lại và chép bài khó khăn nhưng em vẫn theo kịp bạn bè khi ghi bài. Mọi môn thi, kiểm tra, Lai đều học và thi bình đẳng như các bạn khác, không hề có sự “châm chước”. Chỉ có một sự “ưu tiên” duy nhất của nhà trường: Thầy hiệu trưởng biết Lai đi lại khó khăn, đã bố trí lớp em học luôn ở tầng 1 và gần khu nhà vệ sinh. Điều bất ngờ nhất là Lai không chỉ theo kịp bạn bè mà còn học tốt hơn bạn bè. Hiện em đạt điểm số bình quân các môn học là 7,3 điểm, là học sinh có điểm số cao nhất lớp.

Một ước mơ không chỉ cho riêng mình

Thầy Nguyễn Đăng Hậu, Hiệu trưởng Trường THPT Lê Lợi cho biết: “Lai là học sinh khuyết tật vì bom mìn duy nhất của nhà trường nhưng em không hề tự ti mà tràn đầy nghị lực, luôn quan tâm giúp đỡ người khác”.

Em Nguyễn Phước Bảo Khanh, học cùng lớp vừa chuyển từ Đà Nẵng ra, hoàn cảnh gia đình khó khăn, có lúc chán nản, muốn bỏ học. Lúc này, chính Lai đã chủ động đến bên Khanh, động viên bạn vươn lên. Trong những chương trình truyền thông phòng tránh tai nạn bom mìn ở nhà trường, Lai luôn có mặt để nói với bạn bè những điều cần nói từ chính câu chuyện của mình. Lai cũng là người đã đoạt giải nhất trong cuộc thi vẽ tranh về đề tài phòng chống tai nạn bom mìn do tổ chức Cây hòa bình Việt Nam tổ chức.

Ước mơ vào đại học

Lai cho biết, điều em mong mỏi nhất là làm sao có được nhiều sự hỗ trợ hơn từ xã hội cho những nạn nhân như em. Ở Quảng Trị, còn có hơn 400 trẻ em bị thương tật do bom mìn, nếu tính cả số thanh niên thì con số phải lên tới hàng nghìn. Vụ tai nạn mười năm trước đã làm gia đình em khánh kiệt vì phải chữa chạy cho em, dù đã nhận được những hỗ trợ đáng quý của các tổ chức. Em được mọi người biết đến và giúp đỡ một phần nhờ báo chí. Nhưng vẫn còn bao trẻ em và thanh niên thiệt thòi vì bom mìn như Thuấn bị thương, như Tuấn, như Vân - em họ em đã chết và biết bao người khác thì không ai biết đến, không nhận được bất kỳ một sự hỗ trợ nào...

Nghe tâm sự của Lai, nhớ lại cảnh 3 anh em bên bữa ăn trị giá mười nghìn đồng trong căn phòng trọ oi bức, tôi thầm nghĩ, giá như ở Quảng Trị, có một quỹ hỗ trợ cho các nạn nhân bom mìn, nhất là một quỹ hỗ trợ riêng cho các trẻ em là nạn nhân bom mìn thì tốt biết bao nhiêu? Tôi lại chợt nhớ ông Hoàng Văn Thông, Phó chủ nhiệm Ủy ban Bảo vệ và Chăm sóc trẻ em tỉnh Quảng Trị, có lần cũng từng mong mỏi: “Cứ mỗi khi có tai nạn bom mìn, chúng tôi lại phải đi gõ cửa, xin các cơ quan giúp đỡ. Giá như Chính phủ lập một quỹ hỗ trợ cho các em nhỏ là nạn nhân tai nạn bom mìn thì tốt biết bao?”.

Xóm trọ của những học sinh nghèo khi tôi đến, đêm đã về khuya. Ngọn đèn bàn, chiếc máy vi tính trong phòng Lai vẫn sáng. Lai là học sinh duy nhất trong khu trọ có máy tính. Em không ngần ngại bày tỏ ước mơ

sẽ được theo ngành công nghệ thông tin khi vào đại học với một mong mỏi bình dị: Có được một công việc để tự nuôi sống bản thân. Còn nguyện vọng trước mắt, em chỉ muốn được chữa trị lại con mắt còn lại để học tốt hơn. Dẫu mọi so sánh là khắp khiếm nhưng tôi xin được gọi Lai là một “Nguyễn Ngọc Ký ở Quảng Trị” với mong muốn em sẽ tiếp bước thầy, tiếp tục là tấm gương tuyệt đẹp cho những số phận thiệt thòi vẫn khao khát vươn tới!²²

“Nạn nhân bom mìn thường bị ảnh hưởng nặng nề về tâm lý, có người hoảng sợ đến điên loạn. Họ dễ bị xa lánh, cô đơn và kiệt quệ về kinh tế. Nếu không nỗ lực vươn lên, họ sẽ trở thành gánh nặng suốt đời cho gia đình và xã hội. Gần 1/3 gia đình có nạn nhân sống sót hiện đang sống với mức 5.000 đồng/ngày hoặc ít hơn. Nguy cơ thất nghiệp đối với họ cao gấp 3,5 lần so với khi chưa gặp tai nạn”.

(Trích tài liệu của Trung tâm Hành động khắc phục hậu quả bom mìn - Bộ Lao động - Thương binh và Xã hội).

Tại cuộc giao lưu “Khắc phục hậu quả bom mìn vì bình yên cuộc sống”, em Hồ Văn Lai được Phó chủ tịch nước Nguyễn Thị Doan tặng học bổng trị giá 5 triệu đồng. Em xúc động nói: “Ở tỉnh Quảng Trị, còn có hơn 400 trẻ em có hoàn cảnh như em, nếu tính cả thanh niên thì con số phải lên tới hàng nghìn. Phần đông trong số họ không nhận được bất kỳ một sự hỗ trợ nào. Rất cần có một quỹ hỗ trợ cho các nạn nhân bom mìn, nhất là một quỹ hỗ trợ riêng cho các trẻ em là nạn nhân bom mìn...”.

Lưu ý: Sau mỗi bản tin phát thanh, phát thanh viên cần nhắc lại thông điệp để học sinh ghi nhớ:

Để đảm bảo an toàn tính mạng cho bản thân và những người xung quanh, các em cần biết:

- Bom mìn tuy bị hoen gỉ nhưng vẫn có khả năng phát nổ và rất nguy hiểm.
- Tính nhạy nổ của bom mìn không giảm theo thời gian.

Vì vậy đối với lứa tuổi học sinh tiểu học các em cần thực hiện các việc sau:

- Không đụng vào vật nghi ngờ là bom mìn
- Không ném, không đập vật nghi là bom mìn
- Tránh xa khu vực có biển báo nguy hiểm
- Không tắm trong hố bom
- Không vui chơi trong khu vực có biển báo nguy hiểm
- Không chăn trâu trong khu vực có biển báo nguy hiểm
- Không kiểm củi trong khu vực có biển báo nguy hiểm
- Không cắt cỏ trong khu vực có biển báo nguy hiểm
- Không đốt lửa trong khu vực có biển báo nguy hiểm.
- Bom bi không phải là đồ chơi! Chúng là những viên bi giết người! Hãy tránh xa chúng.
- Báo cho người lớn khi bạn nhìn thấy bom mìn là một việc làm tốt.

Kết thúc chương trình phát thanh có thể mở băng ghi âm bài hát dành cho học sinh Tiểu học.

Cán bộ phụ trách có thể sưu tầm câu chuyện, cập nhật sự việc xảy ra thuộc địa phương liên quan đến tai nạn bom mìn để làm bằng tin phát thanh.

²² Tác giả: Nguyễn Văn Minh. Trích báo Quân đội nhân dân ngày 22 tháng 4 năm 2010

HOẠT ĐỘNG 2

SÂN CHƠI ĐẦU TUẦN

A. CÔNG TÁC CHUẨN BỊ:

1. Cơ sở vật chất:

- Ngoài những đồ dùng cần thiết phục vụ cho tiết chào cờ như loa phóng thanh, micro, bàn, ghế..., và thêm hai đồ dùng quan trọng là máy tính và máy chiếu.
- Chuẩn bị của giáo viên và học sinh:
 - Giáo viên (Người dẫn chương trình): Hệ thống câu hỏi được xây dựng theo chủ đề đã định.
 - Học sinh: Bảng con, bút dạ hoặc phấn viết.

2. Lực lượng cộng tác viên tham gia xây dựng chương trình:

- Giáo viên chủ nhiệm phối hợp với tổng phụ trách xây dựng hệ thống câu hỏi phục vụ cho việc tổ chức sân chơi.
- Giáo viên, nhân viên phụ trách máy móc, nguồn điện, hướng dẫn hỗ trợ khi tổ chức hoạt động...

3. Thời gian, địa điểm:

- Thời gian:
 - Tiến hành vào tiết chào cờ tuần cuối cùng trong tháng.
 - Thời gian cụ thể cho một lần chơi: 15-20 phút.
- Địa điểm: Tổ chức ngay trên sân trường.

4. Đối tượng: Tất cả học sinh từ khối 1 đến khối 5 đều được tham gia.

B. CÁCH THỰC HIỆN:

- Mỗi lần tổ chức cho một khối lớp hoặc từng lớp (như hình thức rung chuông vàng)
- Giáo viên nêu câu hỏi (Dạng câu hỏi trắc nghiệm hoặc trả lời đáp án ngắn)
- Thời gian để học sinh suy nghĩ và ghi kết quả vào bảng con là 10-15 giây/ 1 câu hỏi.
- Khi có hiệu lệnh, học sinh đồng loạt giơ bảng.
- Giáo viên công bố kết quả, nếu học sinh nào trả lời sai thì tự động rời khỏi sân chơi và trò chơi lại tiếp tục.
- Người thắng cuộc là người còn lại cuối cùng trên sân.

C. VÍ DỤ MINH HỌA:

Ví dụ 1: Trò chơi "AI NHANH, AI ĐÚNG"

- Thời gian chơi: 30 - 45 phút
- Mục tiêu
 - HS biết phân biệt những việc nên làm và những việc không nên làm để PTTNBMVN gây ra.
- Phương tiện
 - Bốn bộ thẻ có số thẻ bằng nhau. Trên mỗi thẻ có ghi một hành động/tình huống không thực hiện, hành động nên thực hiện đối với việc PTTNBMVN, chuẩn bị khoảng 20 - 25 thẻ.

Ví dụ:

- Thẻ 1: Chơi đùa, nghịch với bom mìn.
- Thẻ 2: Ném vào bom mìn hoặc ném bom mìn đi
- Thẻ 3: Chặn trâu trong khu vực có biển báo nguy hiểm
- Thẻ 4: Cắt cỏ/kiếm củi trong khu vực nguy hiểm

- Thẻ 5: Đốt lửa trên mặt đất ở khu vực có bom mìn
- Thẻ 6: Tắm trong hồ nước là hố bom
- Thẻ 7: Dùng máy rà thủ công để rà tìm phế liệu
- Thẻ 8: Đào bới bom mìn
- Thẻ 9: Đứng xem người lớn cưa đục bom mìn để lấy thuốc nổ
- Thẻ 10: Chơi đùa trong khu vực có biển báo “Khu vực nguy hiểm”
- Thẻ 11: Quan sát xung quanh xem có bom mìn không trước khi cuốc đất, chặt cây hay đốt cỏ.
- Thẻ 12: Ngăn chặn người khác đi vào khu vực có biển báo nguy hiểm,
- Thẻ 13: Ngăn chặn người tháo dỡ biển báo nguy hiểm và nhờ sự trợ giúp của người lớn để cắm lại biển báo lại nơi cũ.
- Thẻ 14: Báo cho người lớn khi phát hiện bom mìn hoặc vật lạ nghi là bom mìn.
- Thẻ

Tranh minh họa một số hành động

Tắm trong hồ nước là hố bom cũ

Ném đá vào bom mìn

Rà tìm phế liệu trái phép

Cưa đục bom mìn

Đốt lửa trên mặt đất ở khu vực có BM

Đi cắt cỏ ở khu vực có biển báo nguy hiểm

Chơi đùa với bom mìn

Kiểm củi trong khu vực có biển báo nguy hiểm

Buôn bán phế liệu

- Giấy A0 kẻ chia hai cột, một cột ghi chữ “Không” dùng để dán những hành động/tình huống không được làm, một cột ghi chữ “Nên” để dán những thẻ ghi hành động/tình huống nên làm, 4 cuộn băng keo/4 lọ hồ dán.
- Bút dạ.
- Bốn khu vực ngồi chơi cho 4 đội.
- Giải thưởng cho đội nhất, nhì, ba.
- Cách tiến hành
- GV phổ biến cách chơi và luật chơi.
- Cách chơi:
- Tổ chức chơi theo 4 đội.
- Thời gian chơi: 15 phút.
- Treo tranh minh họa lên tường để dành 5 phút cho các đội đi thăm quan.
- Mỗi đội được phát 1 bộ thẻ, giấy A0 kẻ bảng, chia cột và 1 cuộn băng keo/ hồ dán, bút dạ.
- Phát cho mỗi đội 01 bộ thẻ giống nhau, thời gian chuẩn bị cho mỗi đội 8 - 10 phút.
- Khi quản trò phát hiệu lệnh, các đội chơi phải hội ý và dán các thẻ chữ theo hai cột: Một bên là những hành động/tình huống không được làm để PTTNBMVN và một bên là những việc không nên làm.
- Hết thời gian, các đội phải dán giấy A0 kết quả làm việc của nhóm mình lên bảng.
- Nhóm nào dán được nhiều hành động chính xác nhất, nhanh nhất nhóm đó sẽ thắng cuộc, quản trò cho điểm từng đội, kết thúc từng tình huống quản trò chốt lại những hành động cần làm để phòng tránh tai nạn do bom mìn, vật liệu chưa nổ vừa nêu.
- HS tiến hành chơi.

- Đánh giá sau khi chơi.
- Bình chọn của người tham dự đối với từng đội chơi.
- Cộng tổng điểm đối với từng đội.
- Trao giải đối với từng đội.
- Khen thưởng và chúc mừng thành công của các đội chơi.

2. Ví dụ 2: Trò chơi “Ruông chuông vàng”

- **Thời gian chơi:** 30 - 45 phút
- **Mục tiêu:** Học sinh có dịp được thể hiện hiểu biết của mình về:
 - Một số đặc điểm của BMVN.
 - Nguyên nhân gây ra tai nạn bom mìn và cách phòng tránh.
 - Hậu quả của tai nạn bom mìn.
- Phương tiện cần thiết
 - Máy tính, máy chiếu, màn hình.
 - Đảm bảo mỗi người chơi có 1 bảng nhỏ, bút viết bảng và khăn lau bảng.
 - Micro rời (ít nhất 2 cái).
 - Hội trường rộng đủ cho ít nhất là 2 đội chơi, mỗi đội từ 10 đến 15 HS. Có chỗ di chuyển, đi lại cho nhưng người chơi. Đồng thời có chỗ cho những HS khác không trực tiếp chơi nhưng tham gia cổ động.
 - Một số phần thưởng: Nhất, nhì, ba và một số giải khuyến khích, giải đồng đội.
- Cách tiến hành

Hướng dẫn cách chơi

- Quản trò lần lượt đọc từng câu hỏi, học sinh sẽ có 10 giây để suy nghĩ và viết câu trả lời của mình lên bảng. Sau 10 giây, trọng tài sẽ công bố đáp án cho mỗi câu hỏi, học sinh nào có câu trả lời sai thì sẽ bị loại khỏi cuộc chơi. Nếu như nhiều học sinh bị loại khỏi cuộc chơi quá, có thể yêu cầu người đại diện hoàn thành một phần thi cứu trợ để đưa những học sinh đã bị loại khỏi cuộc chơi trở lại với sàn thi đấu. Ngoài ra có thể sử dụng sự hỗ trợ của bạn bè, khi trên sàn chỉ còn 2-3 HS.

Tổ chức chơi

- Đọc từng câu hỏi dưới đây. Sau mỗi câu hỏi, yêu cầu một hoặc một vài học sinh giải thích cho câu trả lời của mình và người hướng dẫn có thể bổ sung thông tin nếu cần thiết.

Kết thúc trò chơi:

GV chốt lại nội dung kiến thức chính được chuyển tải qua trò chơi và phát phần thưởng cho HS “rung được chuông vàng” và các giải nhì, ba, giải khuyến khích và giải đồng đội.

BỘ CÂU HỎI VÀ ĐÁP ÁN CHO TRÒ CHƠI “RUNG CHUÔNG VÀNG”

1. Bom mìn có nhiều hình dạng, màu sắc, kích thước khác nhau và mặc dù đã bị hoen rỉ nhưng chúng vẫn rất nhạy, phát nổ.

A. Đúng

B. Sai

Đáp án: A

2. Trẻ em khi phát hiện bom mìn còn sót lại sau chiến tranh không được đánh dấu bom mìn mà nên ghi nhớ vị trí có bom mìn và báo cho người lớn biết.

A. Đúng

B. Sai

Đáp án: A

Vì khi trẻ em đánh dấu hoặc tìm vật liệu đánh dấu các em có thể giẫm phải bom mìn, hoặc khi có vật liệu khác tiếp xúc bom mìn kích nổ tăng nguy cơ tai nạn cho các em.

3. Bom mìn và vật liệu chưa nổ gồm các loại sau:

A. Lựu đạn B. Bom bi C. Đạn pháo D. Cả 3 phương án A, B, C.

Đáp án: D

4. Trẻ em có thể tập bơi hoặc tắm trong hồ nước là hố bom cũ vì bom mìn khi ngâm trong nước không còn khả năng kích nổ

A. Đúng B. Sai

Đáp án: B

Khi trẻ em tập bơi hoặc tắm trong hố bom còn sót lại bom mìn vẫn có thể kích nổ khi va chạm cơ thể người vì chỉ cần động tác nhẹ cũng khiến bom mìn phát nổ, nguy cơ tử vong cao.

5. Những khu vực nào sau đây là những khu vực có thể có bom mìn và vật liệu chưa nổ

A. Khu căn cứ quân sự cũ B. Hố bom C. Đồn chốt cũ D. Bãi đất hoang có bụi rậm

Đáp án: A - B - C - D

6. Nguyên nhân gây ra tai nạn bom mìn:

A. Chơi đùa, nghịch với bom mìn B. Cưa đục hoặc đứng xem cưa đục bom mìn lấy thuốc nổ, phế liệu.

C. Đào, bới bom mìn, rà tìm phế liệu chiến tranh trái phép D. Cả 3 ý trên đều đúng Đáp án: D

7. Tai nạn bom mìn có thể để lại hậu quả sau đối với nạn nhân:

A. Gây chết người hoặc thương tích làm cụt tay, cụt chân, mù lòa.

B. Làm ảnh hưởng hoặc mất khả năng đi lại, đứng ngồi, chạy nhảy, chơi đùa hoặc làm các công việc khác

C. Nạn nhân bom mìn thường xuyên phải chịu đựng những đau đớn về thể chất và tinh thần.

D. Nạn nhân bom mìn luôn phải đối mặt với những khó khăn về kinh tế.

Đáp án: cả A, B, C, D.

8. Trẻ em không được thực hiện các hành động sau:

A. Kiểm củi/chăn trâu/chơi đùa trong khu vực có biển báo nguy hiểm

B. Báo cho người lớn khi phát hiện bom mìn hoặc vật nghi bom mìn.

C. Đốt lửa trong khu vực có biển báo nguy hiểm

Đáp án: A và C

9. Khi phát hiện mình đang ở trong khu vực có bom mìn, em cần làm gì?

A. Đứng im và khóc. B. Chạy thật nhanh theo đường ngắn nhất để đi ra khỏi khu vực đó.

C. Bình tĩnh, nếu nhìn thấy dấu chân cũ của mình, cẩn thận lần theo dấu chân đi ra ngay khỏi khu vực đó. Nếu không nhìn thấy dấu chân mình, đứng yên và kêu cứu, khi có người đến giúp, cùng quan sát cẩn thận đặt từng bước chân thoát ra khỏi khu vực nguy hiểm.

Đáp án: C

10. Khi đi từ nhà đến trường và ngược lại luôn đi trên con đường an toàn là con đường mọi người vẫn

đi, đường quốc lộ, tỉnh lộ, liên huyện, liên xã hoặc đường khu dân cư.

A. Đúng

B. Sai

Đáp án: A

11. Khi nhìn thấy người khác cưa đục, tháo gỡ bom mìn, em cần làm gì?

A. Đứng lại xem

B. Rủ thêm các bạn cùng xem

C. Ngăn chặn và báo cho người lớn hoặc chính quyền địa phương.

Đáp án:C

12. Rà tìm phế liệu còn sót lại sau chiến tranh trái phép rất nguy hiểm đến tính mạng, sức khỏe của bản thân.

A. Đúng

B. Sai

Đáp án:A

Lưu ý: Trên đây chỉ là ví dụ minh họa, tùy trường, GV có thể thay đổi câu hỏi khác.

HOẠT ĐỘNG 3

THI VẼ TRANH - TRIỂN LÃM TRANH THEO CHỦ ĐỀ

A. CÔNG TÁC CHUẨN BỊ

- Liên đội phát động cuộc thi vẽ tranh về nội dung PTTNBMVN.
- Thành lập Ban tổ chức, ban hành Thể lệ hội thi, trong đó nêu rõ mục đích, yêu cầu của hội thi.
- Chuẩn bị cơ sở vật chất hội thi: đồ dùng để vẽ tranh như giấy A4; bút màu để vẽ.

B. CÁCH THỰC HIỆN:

- Phát động cuộc thi trong toàn liên đội.
- Tiến hành tổ chức:
 - Ấn định thời gian, địa điểm,...
 - Học sinh vẽ tranh theo chủ đề đã đặt ra.
 - Chấm và trưng bày tranh/triển lãm tranh,...
 - Tổng kết, đánh giá và trao giải.

* Đánh giá bức tranh đẹp nhất dựa trên các tiêu chí như:

- Vẽ đẹp
- Có phần thuyết trình hay
- Bức tranh mô tả được thông tin liên quan đến PTTNBMVN.

C. MỘT SỐ HÌNH ẢNH VỀ THI VẼ TRANH VỀ PTTNBMVN

HOẠT ĐỘNG 4

TỔ CHỨC THI TIỂU PHẨM CÓ NỘI DUNG VỀ PTTNBMVN

A. CÔNG TÁC CHUẨN BỊ:

- Cơ sở vật chất, lực lượng cộng tác viên, địa điểm và thời gian thực hiện giống như sân chơi đầu tuần.
- Đầu năm học, sau khi duyệt kế hoạch từ BGH nhà trường, TPT lên lịch và tổ chức cho các lớp bốc thăm thứ tự thể hiện và chủ đề tiểu phẩm.

B. CÁCH THỰC HIỆN:

- Một tháng ít nhất có một tiểu phẩm được thể hiện (tùy theo sự phân phối chương trình của liên đội)
- Các lớp chủ động tập tiểu phẩm để thể hiện rõ thông điệp muốn đưa đến với mọi người là gì?
- Ban giám khảo theo dõi chấm điểm công bố công khai và xếp thi đua cho các lớp.
- Cuối năm nên tổ chức chung kết cho các tiểu phẩm xuất sắc, trao giải và tổng kết hội thi trong năm.

C. VÍ DỤ

TIỂU PHẨM: BỐ ƠI, ĐỪNG ĐI!

Phân vai:

1. Học sinh Na
2. Mẹ Na
3. Bố Na
4. Chú Hải - hàng xóm gia đình Na

Mẹ	- Chà! Răng mấy ngày ni động trời đau lưng hè (kết hợp đấm lưng mặt nhăn nhó) đau ri thì mần đượ chi để có tiền đây. Ôi, sắp hết học kì 1 rồi mà chưa có tiền nộp học phí cho con, biết mần răng đây trời! - Ba mi ơi, làm chi sau nương rứa, vô đây tui nói cấy.
Ba	- Mạ mi kêu chi rứa, chờ tui trồng xong vạt khoai cấy đã.
Mẹ	- Vô đây tui nói cấy ni chút rồi ra trồng tiếp.
Ba	- Mạ mi rộn đi tê, tui vô đây rồi.
Mẹ	- Ba mi ngồi xuống đây, ngồi xuống tui nói: Ông nì, sắp hết kì 2 rồi mà chưa có tiền nộp tiền học cho con nời, ba mi coi cố tìm việc chi mà mần lấy tiền nộp cho con đi, tui chộ trong xóm đừa mô cũng nộp rồi, chỉ còn chắc con miềng chưa nộp thôi.
Ba	- Mạ mi tưởng tui không lo à. Mấy ngày ni, ngày mô tui cũng chạy đôn chạy đáo đi tìm việc, mạ mi tưởng kiếm việc làm ra tiền để lằm à.
Na	(Vừa đi học về vừa khóc)
Mẹ	- Răng mà con khóc ? đừa mô đập con à?
Na	- Mẹ ơi lớp con bạn nào cũng nộp học phí rồi, chỉ con chưa nộp thôi (khóc) Mẹ ...mẹ cho con tiền nộp đi.
Mẹ	- Thôi đừng khóc nữa con - nín đi từ từ mẹ tính, tui nói với ba mi rồi tui thì hay đau ốm, ba mi cố đi tìm việc làm có tiền nộp cho con đi, còn thuốc thang cho tui nữa chơ.
Ba	- Mạ mi lúc mô cũng rộn ràng, tui cũng đang bực mình đây
Chú Hải	- Ba con Na có ở nhà không?
Ba+ Mẹ	- Chú Hải đến chơi đó à.
Mẹ	- Chú ngồi chơi nghe, tui đi nấu cơm đã!
Chú Hải	- Này, cả nhà răng mà buồn rứa?

Ba	- Mời chú ngồi chơi
Na	- Cháu mời chú uống nước
Ba	- Chú Hải, sự việc là như thế này: sắp hết kì 2 rồi mà con Na chưa có tiền nộp cho nhà trường, mà lại mấy tháng ni, tui không có việc làm nơi, chú có việc chi giúp tui với, việc chi cũng được miễn là có tiền thôi.
Chú	- Cấy chi chơ cấy nớ thì quá dễ, ngày mai tui với chú vô trong Khe Lòn rà sắt, chắc chắn sẽ có tiền nộp cho cháu. Không khéo trúng mánh thì dư nữa chơ.
Bố	- Thiệt không chú?
Chú Hải	- Thiệt chứ rằng không. Rứa bác không biết Khe Lòn là chiến trường xưa à? Nếu nơi đó họ rà hết rồi thì miềng đi thẳng vô rừng sâu.
Mẹ	- Ôi thôi thôi thôi thôi. Kiểm việc chi chơ việc đó tui sợ lắm, nguy hiểm tính mạng, lỡ không may có chuyện chi thì mạ con tui mần răng sống nổi.
Ba	- Mạ mi nói rứa thì ai cũng rủi hết à?
Mẹ	- Ba ơi! Mẹ nói đúng đó, rà phá bom mìn rất nguy hiểm. Ba và chú Hải không nên đi, vì con thấy ở xóm dưới cách đây 2 năm có người đi rà sắt bị chết đó.
Ba	- Cấy con ni còn nhỏ mà biết nhiều rứa.
Na	- Vì những điều đó cháu học ở trường rồi mà chú.
Chú Hải	- Cấy con ni còn nhỏ mà biết nhiều rứa.
Na	- Vì những điều đó cháu học ở trường rồi mà chú.
Ba	- Mi con nít biết chi mà nói, chú Hải đây ni (chỉ vào chú Hải) đi rà sắt lâu ni có bị rằng mô nờ, mấy người khác bị là do họ dại, còn tau đi với chú Hải có nhiều kinh nghiệm rồi sợ chi.
Mẹ	- Ừ, con Na nói đúng đó, tui đi họp phụ nữ cũng nghe họ truyền thông về phòng chống bom mìn rất nhiều, nghe chết chóc tui sợ lắm, thôi ba mi và chú Hải không nên đi nữa.
Chú Hải	- Bác với cháu nói vậy nghe cũng có lý. Tui đi rà sắt nhiều khi tui nghĩ dài dại, lợ có mệnh hệ chi thì vợ con khổ lắm, thôi thì ngày mai tui với chú đi tìm việc khác...Hay là...Sang chú Dậu xin đi phụ thợ với chú, mỗi ngày tề tề cũng một, hai trăm ngàn, tuy nặng nhọc nhưng mà an toàn.
Mẹ	- Ở nếu mà được rứa thì tui mừng hung.
Ba	- Ừ thì miềng quyết định rứa hi, ăn chắc mặc bền cho rồi.
Ba	- E tui với chú về nhà chú Dậu chừ luôn, kéo mai chú đi làm sớm không gặp được.
Chú Hải	- Dạ, nhưng trước khi đi em có ý kiến này: Chúng ta nên tuyên truyền, thuyết phục mọi người bỏ nghề rà phết liệu và Hãy tránh xa bom mìn!

Tác giả: Nhóm học sinh lớp 5A – 4B trường Tiểu học Nguyễn Bá Ngọc - Cam Lộ và
GV hướng dẫn: Hoàng Thị Chút

HOẠT ĐỘNG 5

THI TÌM HIỂU VỀ NỘI DUNG PTTNBMVN

A. CÔNG TÁC CHUẨN BỊ:

- Thành lập Ban tổ chức hội thi
- Chuẩn bị hệ thống câu hỏi, trong đó có câu hỏi trắc nghiệm và tự luận, số lượng câu hỏi vừa sức viết cho học sinh. Nên yêu cầu học sinh viết một đoạn văn có nội dung về tuyên truyền.
- Giấy, viết cho học sinh.

B. CÁCH THỰC HIỆN:

- Ban tổ chức phát động cuộc thi.
- Tổ chức cho học sinh làm bài thi cá nhân.
- Quy định thời gian nộp bài.
- Ban giám khảo chấm và công bố giải trong buổi tổng kết cuộc thi.

Một số hình ảnh hoạt động ngoại khoá

C. VÍ DỤ MINH HỌA

1. Ví dụ 1: Cuộc thi vẽ tranh “Vì cuộc sống bình yên, không tai nạn bom mìn”

Mục tiêu

- Giúp HS thể hiện qua tranh vẽ những hiểu biết của mình về tai nạn BMVN và những hành động cần thiết để PTTNBMVN.
- Có trách nhiệm cùng cộng đồng tuyên truyền, cổ động, xây dựng cam kết để giảm thiểu thương tích do BMVN gây ra
- Phát triển trí tưởng tượng phong phú cho HS; có khả năng thể hiện hiểu biết và nhận thức bằng hình thức hội họa...

Đối tượng tham gia: dành cho HS tiểu học

Phương tiện cần thiết

- Hội trường/sân trường để tổ chức cuộc thi.
- Có sân khấu để trang trí tên hội thi và dẫn chương trình.
- Các giá/bàn để HS thi vẽ.
- Quà, giải thưởng

Cách tiến hành

Bước 1: Xác định tên cho cuộc thi: “Vì cuộc sống bình yên, không tai nạn bom mìn, vật nổ”

Bước 2: Xác định thời gian và thời điểm tổ chức hội thi.

Thời gian tổ chức cuộc thi với mục đích hưởng ứng sự kiện “Ngày Thế giới phòng chống bom mìn” (ngày 4/4) hoặc ngày 22/12 là ngày hội quốc phòng toàn dân, hay gắn với sự kiện của địa phương.

Bước 3: Thành lập Ban tổ chức hội thi.

Bước 4: Thiết kế nội dung chương trình hội thi.

Ban tổ chức có trách nhiệm xây dựng kịch bản, nội dung, chương trình hội thi và các phương án (tổ chức hội thi) dự phòng.

Bước 5: Tổ chức công tác thông tin, tuyên truyền, vận động cho hội thi.

- Thông báo cụ thể chủ đề, nội dung, mục đích và yêu cầu của hội thi tới toàn thể giáo viên, học sinh trong lớp, toàn trường trước khi tổ chức hội thi một thời gian thích hợp để các em có thời gian chuẩn bị, sưu tầm thông tin, tư liệu và luyện tập,
- Tuyên truyền, động viên, thu hút đông đảo học sinh tham gia vào hội thi: Hướng dẫn HS tìm và chọn nội dung đề thể hiện, hình thành ý tưởng công việc, hành vi, việc không được làm và việc nên làm PTTNBMVN; hậu quả của nó đối với sự sống của con người; ảnh hưởng xấu đến nạn nhân và cộng đồng...
- Công bố thể lệ cuộc thi, chương trình, cách tổ chức cuộc thi, thời hạn nộp bài dự thi, thời gian công bố kết quả, giải thưởng,...

Bước 6: Dự trù các điều kiện, cơ sở vật chất, an toàn... cho hội thi.

Bước 7: Tổ chức Ngày hội thi.

Hội thi được tiến hành theo chương trình thiết kế đã được xác định. Thông thường, chương trình Ngày hội thi gồm những nội dung sau:

- Khai mạc Ngày hội thi: Tuyên bố lí do, giới thiệu đại biểu, giới thiệu các đội thi; giới thiệu ban giám khảo, ban cố vấn; giới thiệu chương trình hội thi.
- Phần tự giới thiệu hoặc ra mắt của các đội thi.

- Tiến hành hội thi theo chương trình.
- Trong quá trình diễn ra hội thi, nếu có những tình huống phát sinh thì BTC cần nhanh chóng hội ý để giải quyết kịp thời và triển khai phương án dự phòng một cách linh hoạt, sáng tạo, tránh để mất thời gian, ảnh hưởng đến kết quả hội thi.

Bước 8: Kết thúc hội thi.

Thông thường, hội thi có thể kết thúc bằng các nội dung sau đây:

- Trưởng Ban giám khảo tổng kết số lượng tranh tham dự cuộc thi.
- Nêu nhận xét về: Số lượng HS tham gia, nội dung tư tưởng các bức tranh, hình thức thể hiện, ý nghĩa cuộc thi... Công bố những bức tranh đoạt giải.

Một số tác phẩm tranh dự thi của học sinh

- Trao giải thưởng hội thi.
 - Giải thưởng cá nhân hoặc nhóm (01 giải nhất, 02 giải nhì, 03 giải ba, giải khuyến khích).
 - Giải tập thể (giải A, giải B, giải khuyến khích).
- Kết hợp với một số tiết mục văn nghệ để cổ vũ cuộc thi.
- Tổ chức cho HS tham gia trực tiếp một số hoạt động cụ thể như giúp đỡ, động viên, thăm hỏi người khuyết tật do tai nạn bom mìn tại địa phương.
- Kết thúc cuộc thi, nên triển lãm tranh thêm một số ngày nhằm động viên khích lệ tinh thần HS.
- Rút kinh nghiệm, thông báo về những công việc sắp tới, dặn dò học sinh...

Lưu ý:

- Bên cạnh những giải nhất, nhì, ba, giải tập thể... Ban giám khảo cần kết hợp với GV dạy Mỹ thuật, có thể trao giải Nghệ thuật cao cho những bức tranh có phong cách thể hiện độc đáo, hấp dẫn.
- Do điều kiện khó khăn, một số bức tranh không được vẽ màu, Ban giám khảo cần dựa vào nội dung và ý tưởng hướng thiện của tác phẩm để trao giải trên tinh thần động viên khích lệ HS là chính.
- Khuyến khích GV tổ chức cho HS vẽ tại thực địa.
- Có thể thực hiện thi vẽ theo nhóm, đơn vị lớp hay khối...

2. Ví dụ 2: Hội thi “Phòng tránh tai nạn thương tích do bom mìn – Chung tay cùng hành động”

Thời lượng: 90 –120 phút

Mục tiêu

- Nâng cao hiểu biết cho HS về kiến thức, kĩ năng phòng tránh tai nạn thương tích do bom mìn
- Rèn luyện kỹ năng truyền thông cho HS.
- Giáo dục ý thức trách nhiệm cho HS về PTTNBMVN đối với bản thân, gia đình và cộng đồng.
- GD Kỹ năng sống (mạnh dạn, tự tin, ham học hỏi, tinh thần hợp tác, giao tiếp hiệu quả, kĩ năng trình bày suy nghĩ, ý tưởng; kĩ năng lắng nghe tích cực; kĩ năng hợp tác; kĩ năng ra quyết định và giải quyết vấn đề, kĩ năng tư duy sáng tạo,...)

Thông điệp chính:

Hãy tích cực nâng cao nhận thức, kỹ năng và áp dụng các biện pháp nhằm phòng tránh tai nạn do bom mìn tại gia đình, trong nhà trường và ở cộng đồng.

Phương tiện cần thiết:

- Hội trường/sân trường để tổ chức cuộc thi.
- Có sân khấu để trang trí tên cuộc thi và dẫn chương trình.
- Loa, tăng âm, micro.
- Tranh, ảnh, đĩa hình, video clip, câu chuyện, các trang thông tin, trường hợp điển hình, tình huống... có liên quan đến tai nạn bom mìn, vật nổ.
- Giấy A0, bút dạ, băng dính.
- Băng rôn, khẩu hiệu.
- Ghế ngồi của 3 đội thi.
- Ba chiếc chuông cho ba đội thi.
- Phần thưởng cho các đội (1 giải nhất, 1 giải nhì và 1 giải ba) và giải thưởng dành cho khán giả.

Quy trình thực hiện:

- Thành lập các tiểu ban và trách nhiệm từng tiểu ban như :
 - Tiểu ban nội dung xây dựng lại các câu hỏi cho phù hợp với HS mỗi khối.
 - Tiểu ban cơ sở vật chất: kê bàn ghế, chuẩn bị sân khấu, máy chiếu, vị trí ngồi cho ban giám khảo, khách mời,...
 - Tiểu ban tổ chức chương trình: người dẫn chương trình, ban giám khảo, thư ký chương trình, phụ trách máy tính chiếu nội dung câu hỏi thi,...

Kịch bản và lịch trình hội thi “Phòng tránh tai nạn thương tích do bom mìn – Chung tay cùng hoạt động” có thể như sau :

Cuộc thi gồm 4 vòng và 1 phần giao lưu với khán giả, có thể xen kẽ nghỉ giải lao, văn nghệ.

- Vòng 1. Màn chào hỏi: Mỗi đội thi tự giới thiệu về đội mình (3-5') – điểm tối đa: 10đ
- Vòng 2. Thi hiểu biết: Mỗi đội trả lời 3 câu hỏi, mỗi câu 10 điểm
- Vòng 3. Ai nhanh hơn: 10 câu, đội nào bấm chuông nhanh được trả lời trước, không trả lời được tiếp sang đội thứ 2,... Cuối đợt thi vòng 3, những câu các đội thi chưa trả lời được thì khán giả được quyền trả lời.

Giao lưu với khán giả: một số câu hỏi liên quan đến đặc điểm của BMVN, nguyên nhân và cách phòng tránh hoặc một số tình huống cụ thể.

- Vòng 4. Hành động của chúng em (điểm tối đa 10 điểm) BTC đưa ra 3 tình huống khác nhau cho 3 đội thi:
 - Mỗi đội bốc thăm chọn 1 trong số những tình huống trên, trong vòng 5 phút các đội phải nêu được cách giải quyết tình huống của đội mình.
 - Sau khi kết thúc phần trả lời của 3 đội thành viên Ban giám khảo được phân công nhận xét, đánh giá câu trả lời của từng đội và cho điểm.

Tổng kết: Tổ thư ký tổng hợp điểm của từng đội.

Trưởng ban Giám khảo công bố điểm, xếp loại Nhất, Nhì, Ba và trao giải.

